

Industriemonitor

Jaargang 6 – april 2002

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
—	= nihil
—	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2001-2002	= 2001 tot en met 2002
2001/2002	= het gemiddelde over de jaren 2001 tot en met 2002
2001/'02	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz. beginnend in 2001 en eindigend in 2002
1991/'92–2001/'02	= boekjaar enz. 1991/'92 tot en met 2001/'02

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen. Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair Bedrijf

Omslagontwerp

WAT ontwerpers Utrecht

Inlichtingen

Tel. (045) 570 70 70
Fax (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg/Heerlen, 2002.
Bronvermelding is verplicht.
Verveelvoudiging voor eigen gebruik of
intern gebruik is toegestaan.

Prijzen zijn excl. administratie- en
verzendkosten.
Prijs: € 92,50 per jaar (11 nummers)
Losse nummers € 12,50
Kengetal: K-2
ISSN 1384 - 6965

Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

Artikel

Bedrijfsopleidingen in de Industrie 2000 5

Industrie totaal

Nederland en de industrie 11

Industrie per branche

Voedings- en genotmiddelenindustrie 15

Textiel-, kleding- en lederindustrie 19

Papier- en grafische industrie 23

Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofindustrie 27

Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie 31

Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie 35

Gepubliceerde artikelen

38

Gepubliceerde producttabellen

39

Informatieservice

40

Alfabetische begrippenlijst

41

Andere CBS-publicaties

44

Bedrijfsopleidingen in de industrie ¹

M.J. Roessingh ²

Het aantal bedrijfsopleidingen dat een werknemer in de industrie in 1999 volgde, is sterk gestegen ten opzichte van 1993. Ook zijn er meer werknemers opleidingen gaan volgen. Wel duren deze gemiddeld genomen wat korter. Toch wordt er meer uitgegeven aan cursussen, absoluut gezien en ook als aandeel in de arbeidskosten. De forse toename van het aantal vrouwen in de industrie dat een bedrijfsopleiding is gaan volgen, is opmerkelijk te noemen. Het is echter nog wel steeds zo dat meer mannen dan vrouwen een opleiding volgen. De aardolie- en de chemische industrie zijn branches waar veel werknemers een cursus volgen. Bij de textiel- en de overige industrie zijn de werknemers op dit vlak het minst actief. De elektrotechnische industrie is in de industrie de bedrijfstak met de hoogste uitgaven aan bedrijfsopleidingen.

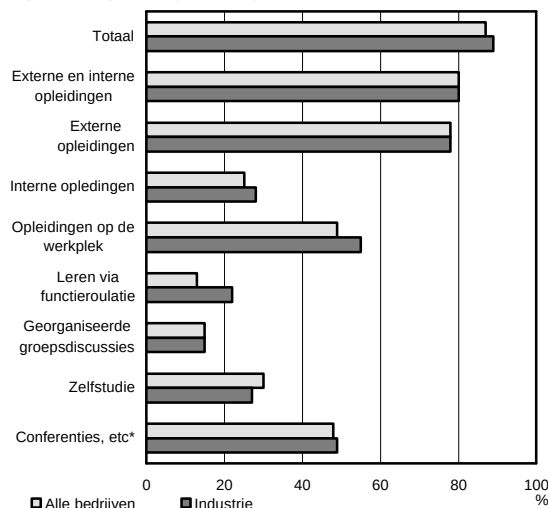
Bedrijfsopleidingen en andere manieren van leren

Er zijn verschillende manieren waarop iemand een bedrijfsopleiding kan volgen. Interne en externe opleidingen die worden ondersteund door de werkgever in de vorm van tijd en/of geld, komen het vaakst voor. Zo'n 80 procent van de bedrijven in de industrie, en ook in het totale bedrijfsleven, stuurt werknemers naar cursussen, zie ook grafiek 1. Dit blijkt uit de gegevens van het onderzoek bedrijfsopleidingen³. Daarnaast is de bedrijven ook gevraagd of hun werknemers op andere manieren de gelegenheid krijgen nieuwe kennis te verwerven. Voorbeelden hiervan zijn opleiding op de werkplek⁴, leren via functierotatie, leren door georganiseerde groepsdiscussies, zelfstudie en het bezoek van

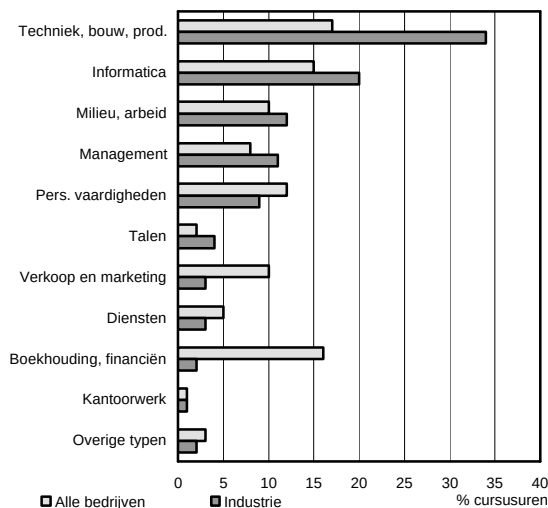
bijvoorbeeld congressen en seminars waarbij het leerdoel voorop staat.

In de industrie doet 55 procent van de bedrijven aan opleiden op de werkplek en stuurt 49 procent wel eens werknemers naar conferenties, workshops, lezingen of seminars om hun kennis uit te breiden. Tevens zijn in 27 procent van de industriële bedrijven werknemers via zelfstudie aan het leren. Job rotation of functierotatie om de kennis van medewerkers te vergroten vindt plaats in 22 procent van de industriële bedrijven. Dit is flink meer dan de 13 procent bij het totale bedrijfsleven. Kwaliteitscirkels of georganiseerde groepsdiscussies waarbij een leerdoel voorop staat, worden in 15 procent van de bedrijven georganiseerd.

Grafiek 1. Aandeel van de bedrijven dat een bepaalde opleidingsvorm gebruikt, 1999

Grafiek 2. Aandeel cursussen per type cursus, 1999

* Bezoek van conferenties, workshops, lezingen of seminars waarbij het leerdoel voorop staat.

¹ Dit artikel is voor een deel gebaseerd op een paragraaf uit de onlangs verschenen CBS-publicatie Kennis en economie 2001.

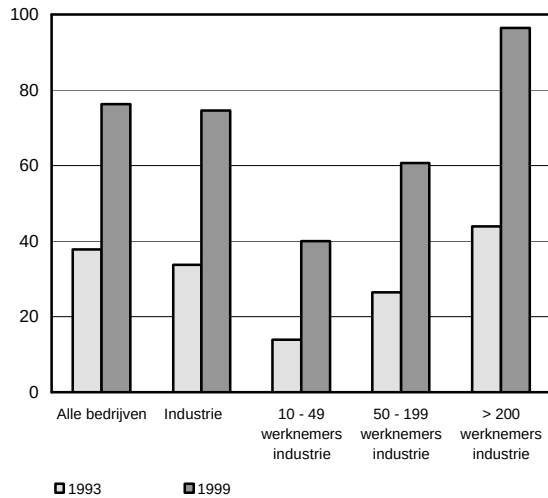
² De auteur is werkzaam bij de divisie bedrijfseconomische statistieken van het CBS.

³ Bij het onderzoek bedrijfsopleidingen worden onder de uitgaven aan interne en externe cursussen ook gerekend de arbeidskosten van opleidingsuren onder werktijd en de arbeidskosten van het opleidingspersoneel. De arbeidskosten zijn de kosten van werkgevers die rechtstreeks het gevolg zijn van het in dienst hebben van werknemers. Hieronder vallen lonen van werknemers, sociale lasten voor de werkgevers en overige personeelskosten, zoals opleidingskosten en reiskosten.

Bij de opleidingen zijn niet meegeteld de opleidingen in het kader van het leerlingwezen en opleidingen op de werkplek. Via het leerlingwezen kan een vakdiploma gehaald worden (in het algemeen op mbo-niveau) door een aantal dagen per week te werken en één of twee dagen per week naar school te gaan. Deze vorm van onderwijs wordt inmiddels de beroepsbegeleidende leerweg (bbl) genoemd in het mbo.

⁴ Kenmerk van opleidingen op de werkplek is dat de normale 'werkuitrusting' wordt gebruikt. Deze opleidingen kunnen ook plaatsvinden buiten de eigenlijke werkplek, echter dan wel in een omgeving die daar sterk op lijkt. Bij een dergelijke opleiding is altijd een 'opleider' betrokken (meestal een chef of een ervaren collega) en verder moet een formele beslissing zijn genomen om de opleiding te laten plaatsvinden.

Grafiek 3. Aantal gevolgde opleidingen per 100 werknemers

Technische cursus populair

Veruit de meeste cursussen in de industrie hebben betrekking op techniek, bouw en productie. Van alle cursussen gaat 34 procent over deze onderwerpen, zie grafiek 2. Als tweede volgt informatica met 20 procent van de cursussen. Ook de bedrijfsopleidingen milieu en arbeidsomstandigheden worden met 12 procent van de uren vrij veel gevolgd. In het totale bedrijfsleven zijn de cursussen boekhouding en financiën erg populair, in de industrie worden deze opleidingen logischerwijs veel minder gevolgd. Respectievelijk 16 en 2 procent van de uren worden hieraan besteed.

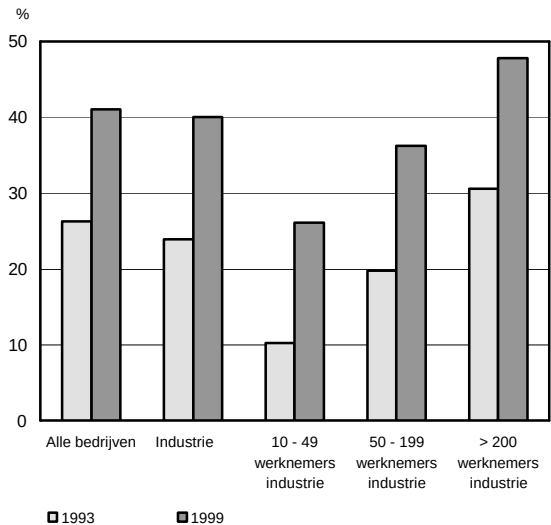
Meer cursussen per werknemer

Werknemers worden in 1999 veel vaker naar een cursus of opleiding gestuurd dan in 1993. Het aantal keren dat werknemers een cursus hebben gevolgd, is verdubbeld tot 76 keer per honderd werknemers, zie ook grafiek 3. Dit is niet verwonderlijk, er wordt steeds meer belang gehecht aan kennis. Een leven lang leren wordt meer als een noodzaak onderkend. Overigens was 1993 een recessiejaar, waardoor de bedrijven weinig geld voor opleidingen hadden. In de industrie worden momenteel evenveel werknemers naar cursussen gestuurd als in de rest van het bedrijfsleven. Voor beide geldt dat er per honderd werknemers zo'n 75 opleidingen worden gevolgd. In 1993 liep de industrie op dit gebied wat achter bij het totale bedrijfsleven. Toen waren er 34 cursussen per honderd werknemers tegen 38 in de rest van het bedrijfsleven.

Meer werknemers volgen cursus

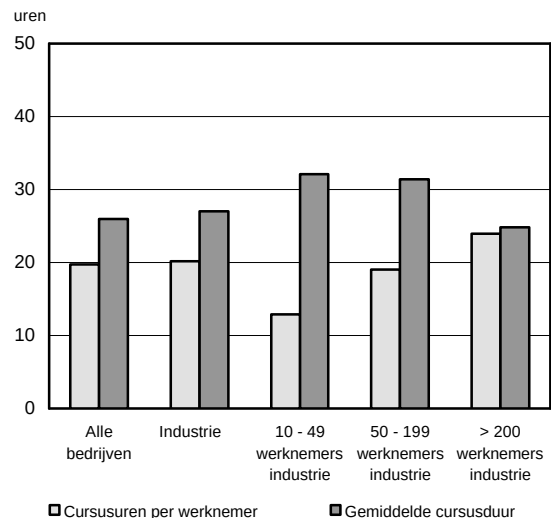
In 1999 ligt niet alleen het aantal gevolgde opleidingen hoger, ook het aantal werknemers dat opleidingen volgt is groter. Het zijn dus niet selecte groepjes die meer cursussen volgen, maar de totale groep werknemers die cursussen volgt, is flink gegroeid. In de industrie gaat nu 40 procent van de werknemers

Grafiek 4. Percentage werknemers dat opleidingen volgde

naar tenminste één cursus. In 1993 was dat maar 24 procent, zie grafiek 4. Overigens geldt ook dat de mensen die een opleiding volgen vaak meerdere cursussen volgen. In 1999 is dat gemiddeld bijna twee cursussen (1,9). In 1993 was dat nog 1,4 cursus.

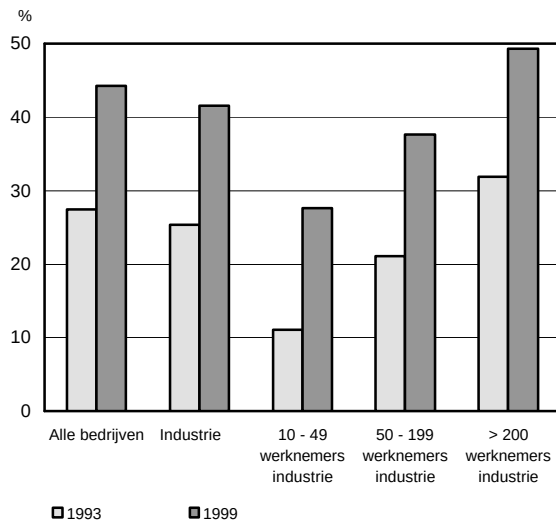
Grafiek 5. Cursussen per 100 werknemers, 1999

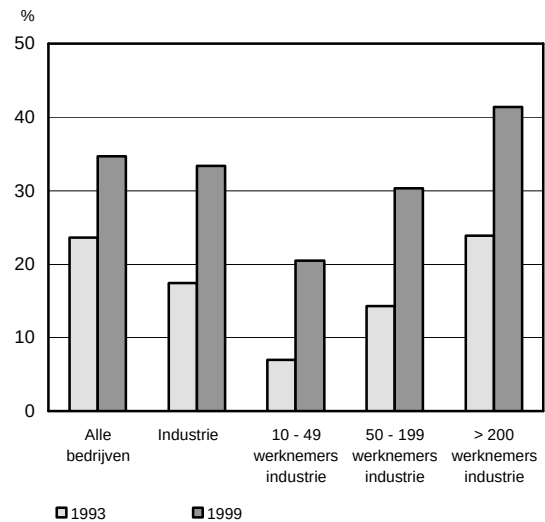
Kortere cursussen

In 1993 werd per opleiding gevraagd hoeveel dagen deze opleiding duurde. In 1999 is naar het aantal uren gevraagd waardoor de gegevens over cursusduur niet goed te vergelijken zijn. In 1993 duurde een opleiding gemiddeld genomen voor alle bedrijven bijna 6 dagen. In 1999 was de gemiddelde cursus zowel in de industrie als in de rest van de bedrijven 26 à 27 uur, zie grafiek 5. De opleidingen zijn dus globaal gesproken een stuk korter geworden. De gemiddelde werknemer besteedt per jaar zo'n 20 uur aan cursussen betaald door zijn werkgever, zowel in de industrie als in de rest van het bedrijfsleven.

Grafiek 6a. Percentage mannelijke werknemers dat cursussen volgde

Grafiek 6b. Percentage vrouwelijke werknemers dat cursussen volgde

Mannen volgen vaker een opleiding

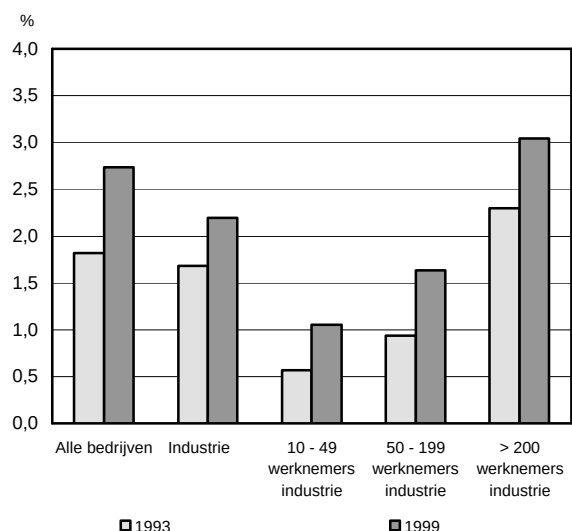
De opleidingen zijn niet gelijkmatig verdeeld over de vrouwelijke en de mannelijke werknemers. Mannen volgen vaker een opleiding dan vrouwen. Dit is niet echt opzienbarend, omdat vrouwen en mannen vaak heel verschillende functies vervullen in de bedrijven. Een voorbeeld hiervan is de bouwrijverheid waar tegenwoordig veel technische cursussen worden gevolgd. Aangezien daar voornamelijk mannen in de technische functies werken, is het deel van de mannen dat cursussen volgt veel meer gestegen dan het deel van de vrouwen.

Binnen de industrie is de deelname van mannen aan cursussen toegenomen van 25 procent in 1993 tot 42 procent in 1999. De stijging van de deelname door vrouwen binnen de industrie is opmerkelijk, namelijk zo ongeveer een verdubbeling van 17 naar 33 procent, zie grafiek 6. Voor het totale bedrijfsleven steeg de deelname bij de vrouwen van 24 naar 35 procent namelijk veel minder sterk.

Uitgaven aan opleidingen stijgen

De totale uitgaven (inclusief alle onderdelen die in het kader genoemd worden) aan interne en externe opleidingen bij het bedrijfsleven zijn zo ongeveer verdubbeld in zes jaar. In 1993 werd 1,5 miljard euro uitgegeven en in 1999 was dat al meer dan 3 miljard. Omdat de inflatie hierbij niet is meegerekend, zijn deze bedragen lastig te vergelijken. Daarom wordt hier verder gekeken naar het gedeelte van de arbeidskosten dat aan opleidingen wordt uitgegeven, zie grafiek 7. Dat is wel goed te vergelijken voor de twee jaren. In 1993 werd 1,8 procent van de arbeidskosten gebruikt voor interne en externe opleidingen, in 1999 was dit anderhalf keer zoveel, namelijk 2,7 procent. Binnen de industrie zijn deze uitgaven in deze periode minder sterk gestegen, namelijk van 1,7 procent naar 2,2 procent van de arbeidskosten.

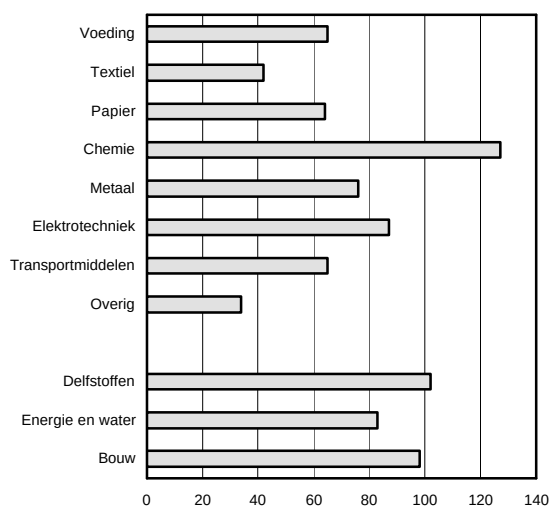
Grafiek 7. Cursusuitgaven als percentage van de arbeidskosten

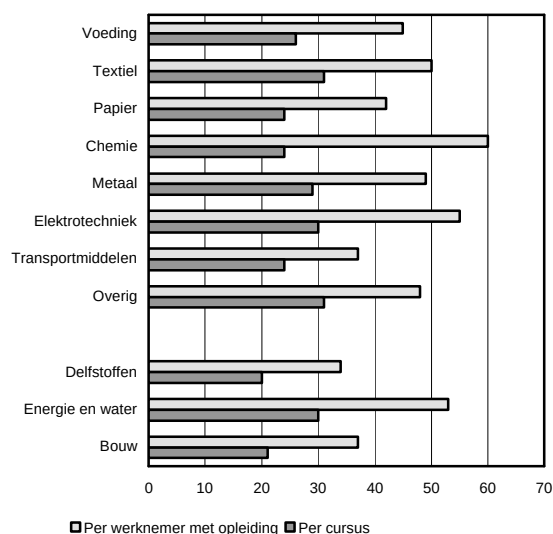
Kosten en baten van het opleiden

Een bedrijf zal bij opleidingen altijd een afweging maken, wat kost het en wat levert het op. Behalve de kennis die de werknemer opbouwt, kan het ook stimulerend werken om in contact te komen met anderen uit dezelfde branche. Veel medewerkers vinden het ook leuk om er iets bij te leren en zullen het in het algemeen waarderen als hun chef ze naar een cursus stuurt. Aan de andere kant kost een opleiding geld en dat is bijna altijd meer dan alleen het cursusgeld. De medewerker zal meestal een periode afwezig zijn, waardoor tegenover de arbeidskosten in die periode geen opbrengsten staan. Vaak worden er reiskosten gemaakt, soms ook verblijfskosten, bedrijven stellen ruimtes beschikbaar, er moet materiaal aangeschaft worden en grotere bedrijven hebben vaak zelf personeel in dienst om cursussen te geven of te organiseren.

Grafiek 8a. Gevolgde opleidingen per 100 werknemers

Grafiek 8b. Cursusuren, 1999

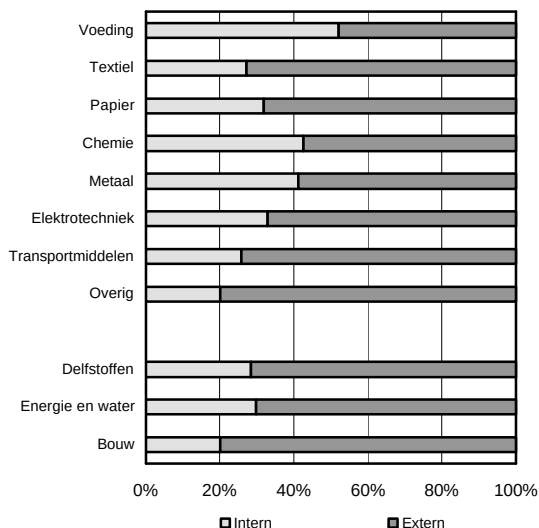
Grote bedrijven: meer opleidingen

Net als in 1993 zijn het in 1999 vaker de grotere bedrijven die hun werknemers naar een opleiding sturen. Wel is het zo dat in alle grootteklassen nu meer dan twee keer zoveel werknemers naar cursussen worden gestuurd. Het aantal cursusuren per werknemer ligt hoger in de grotere bedrijven. Opvallend is dat de medewerkers van de grotere bedrijven gemiddeld naar kortere opleidingen gaan (25 uur) dan die van de kleine en middelgrote bedrijven (32 en 31 uur). Het is logisch dat de kosten voor de grotere bedrijven ook hoger zijn dan die van de kleine bedrijven. De grotere bedrijven geven in 1999 gemiddeld 3 procent van hun arbeidskosten uit aan interne en externe opleidingen. Bij de kleinere bedrijven is dit 1,1 procent.

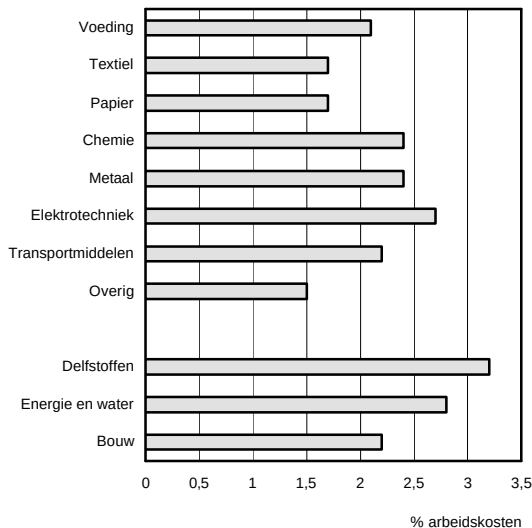
Aardolie en chemie bovenaan, textiel en overige industrie onderaan

De werknemers in de aardolie- en chemische industrie gaan verreweg het vaakst naar cursussen. Per 100 werknemers worden daar 127 bedrijfsopleidingen gevolgd. De werknemers in deze branche die cursussen volgen, gaan daar zo'n zestig uur per jaar naar toe, zie grafieken 8a en 8b. Opvallend is dat dit de enige branche is waar de vrouwen (56 procent) relatief vaker naar cursussen gaan dan de mannen (50 procent). Samen met de metaalindustrie is dit de branche waar de meeste bedrijven aan opleidingen doen. Hier doen namelijk 94 procent van de bedrijven aan één of andere vorm van opleiden. Erg weinig cursussen worden er gevolgd bij de overige industrie (hout, meubelindustrie en recycling) en bij de textiel- en lederwarenindustrie. Toch doet 85 procent van de bedrijven daar iets aan opleidingen. Met respectievelijk 34 en 42 gevolgde cursussen per 100 werknemers, scoren ze hier het laagst.

Grafiek 9. Verdeling cursusuren intern / extern, 1999

Grafiek 10. Opleidingskosten, 1999

Meer externe opleidingen bij nagenoeg alle branches

In zo goed als alle branches worden er meer cursussen aan externe opleidingen besteed dan aan interne opleidingen, zie ook grafiek 9. Alleen in de voedings- en genotmiddelenindustrie worden er meer uren aan interne cursussen besteed (52 procent). Gemiddeld wordt in de industrie 63 procent van de cursussen besteed aan externe bedrijfsopleidingen. Bij de overige industrie en in de bouw is het aandeel interne cursussen het kleinst. Slechts 20 procent van de opleidingsuren wordt daar besteed aan interne cursussen.

Hoge uitgaven bij elektrotechnische industrie

Binnen de industrie zijn de opleidingskosten van de elektrotechnische industrie het hoogst: 2,7 procent van de arbeidskosten, zie grafiek 10. Het gemiddelde voor de industrie ligt op 2,2 procent en voor het totale bedrijfsleven op 2,7 procent. Relatief weinig geld wordt er uitgegeven door de textiel- en lederwarenindustrie en de branche papierindustrie en uitgeverijen, namelijk slechts 1,7 procent van de arbeidskosten gaat hier op aan opleidingen. Overigens wordt, binnen de hier beschouwde branches, bij de delfstoffenwinning het meeste geld uitgegeven aan cursussen. Daar wordt 3,2 procent van de arbeidskosten aan opleidingen besteed.

Technische toelichting:

Onderzoek bedrijfsopleidingen

In een groot aantal Europese landen is over het jaar 1999 opnieuw onderzoek gedaan naar bedrijfsopleidingen. De resultaten van het Nederlandse onderzoek zijn in de zomer van 2001 beschikbaar gekomen. Het voorgaande Europese onderzoek bedrijfsopleidingen is gehouden in 1994 en betrof de opleidingen gevolgd in 1993. Het onderzoek over 1999 wijkt op een aantal punten af van dit vorige onderzoek. De belangrijkste zijn: bedrijven met minder dan tien werknemers zijn nu niet geënquêteerd (over 1993 werden bedrijven met vijf tot tien medewerkers ook onderzocht), de sector landbouw

en visserij is ditmaal niet geënquêteerd, en alle waarnemingen over 1999 zijn gebaseerd op mondelinge interviews bij de bedrijven (over 1993 is een schriftelijke enquête gehouden). Voor de eerste twee punten is het bestand van 1993 gecorrigeerd, zodat de uitkomsten over beide jaren vergelijkbaar zijn. In hoeverre de methode van enquêteren de resultaten heeft beïnvloed, is moeilijk na te gaan. Naast deze verschillen zijn er ook nog verschillen in de gehanteerde definities voor interne en externe opleidingen. Het is daarom alleen mogelijk het totale aantal opleidingen te vergelijken voor de beide jaren. De resultaten van het Nederlandse gedeelte van het onderzoek over 1999 zijn gebaseerd op gegevens afkomstig van 4 400 bedrijven.

Bedrijfsindeling

In dit artikel is de volgende indeling in bedrijfsklassen gebruikt binnen de industrie en de verwante branches (zie voor de SBI-nummers de begrippenlijst Aardolie-, chemische, rubber- en bouwmaterialenindustrie achter in deze Industriemonitor):

Bedrijfsklasse	SBI
Voedings- en genotmiddelenindustrie (Voeding)	15, 16
Textiel- en lederindustrie (Textiel)	17-19
Papier- en grafische industrie (Papier)	21,22
Aardolie-, chemische, rubber- en bouwmaterialenindustrie (Chemie)	23-26
Metaalproductenindustrie (Metaal)	27, 28
Machine- en elektrotechnische industrie (Elektrotechniek)	29-33
Transportmiddelenindustrie	34, 35
Overige industrie	20, 36, 37
Delfstoffenwinning (Delfstoffen)	10-14
Energie en water	40, 41
Bouwnijverheid (Bouw)	45

Nederland en de industrie

Het jaar 2001 was een mager jaar voor de Nederlandse economie. De eerste maanden van 2002 laten nog geen duidelijke tekenen van herstel zien. Het producentenvertrouwen is ongewijzigd, de ondernemers in de industrie verwachten wel een toename van de bedrijvigheid en een lichte stijging van de verkoopprijzen. Het herstel van de industriële productie zet vooralsnog niet door.

Economie toont nog geen tekenen van herstel

Het economisch beeld toont in maart nog geen duidelijke tekenen van herstel. Ook vorige maand maakte de economische ontwikkeling een pas op de plaats. Bij de industriële productie zet de verbetering in de laatste maanden van vorig jaar niet door in januari dit jaar. Het productieniveau in de industrie ligt in januari nog steeds onder het niveau van een jaar eerder. Het producentenvertrouwen in de industrie is in februari ongewijzigd ten opzichte van januari. Een lichtpuntje is dat de ondernemers in de industrie voor het eerst sinds een jaar verwachten dat hun productie in de komende drie maanden zal toenemen. Het vertrouwen van de consumenten is in maart lager dan in februari. De koopbereidheid is voor de derde achtereenvolgende maand gedaald en bevindt zich op het laagste niveau sinds eind 1996. Positief voor de economie is dat de inflatie voor de tweede maand op rij is afgenomen. Het werkloosheidscijfer is in maart nagenoeg onveranderd. Hiermee blijft ook begin dit jaar het lage niveau van de geregistreeerde werkloosheid gehandhaafd.

Omzetsdaling industrie minder groot

De omzet in de industrie daalt in januari met ruim 4%, deels als gevolg van een prijsdaling van 3,5%. Hoewel de binnenlandse afzetprijzen minder dalen (bijna 3%) dan de buitenlandse afzetprijzen (4%) is de omzetsdaling voor binnen- en buitenland vrijwel gelijk. De omzetsdaling is in januari minder groot dan in november en december vorig jaar. Toen nam de omzet met ongeveer 9% af in vergelijking met dezelfde maand een jaar eerder.

Herstel industriële productie zet niet door

De industriële productie ligt in januari voor de negende achtereenvolgende maand onder het niveau van een jaar eerder. De productie is in januari bijna 4% kleiner. De seizoengecorrigeerde maand op maand ontwikkelingen voor november en december wezen nog op een beginnend herstel. Deze verbetering zet in januari vooralsnog niet door.

In januari heeft vooral de metaalindustrie het zwaar: de productie ligt bijna 10% onder het niveau van een jaar eerder. Deze branche neemt ongeveer een derde van de totale industriële productie voor zijn rekening. In september tot en met december was in alle onderscheiden branches van de industrie sprake van een lagere productie. In januari is bij één branche voor het eerst weer sprake van een hogere productie. De aardolie-, chemische en rubberindustrie heeft 1% meer geproduceerd dan in januari 2001.

Orderportefeuille verder geslonken

In januari is de waarde van de orderontvangst met 2% toegenomen. Vooral de waarde van de binnenlandse orders is toegenomen. Daarentegen blijkt uit de Conjunctuurtest van februari 2002 dat de orderportefeuille is geslonken. De index van de orderpositie, waarin de werkvoorraad tot uitdrukking komt, is in februari uitgekomen op 92,3 (juni 2000=100), ruim één indexpunt onder het niveau van januari. Dit is de laagste waarde sinds mei 1997. De ondernemers beoordelen de orderpositie dan ook in toenemende mate als negatief. De bedrijvigheid is in februari enigszins afgenomen ten opzichte van januari.

Producentenvertrouwen ongewijzigd

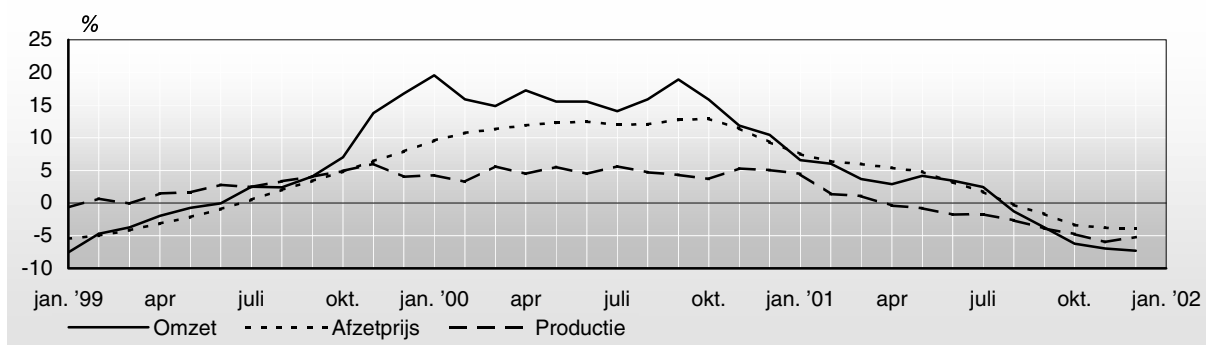
Het producentenvertrouwen, de stemmingsindicator van de ondernemers in de industrie, ligt in februari dit jaar op nagenoeg hetzelfde niveau als in januari. In december 2001 en januari 2002 verbeterde het vertrouwen van de ondernemers nog aanzienlijk. De stemmingsindicator van de industrie komt in februari uit op -1,6. De negatieve stemming onder de ondernemers wordt met name veroorzaakt door de steeds verder afnemende werkvoorraad.

Verwachtingen

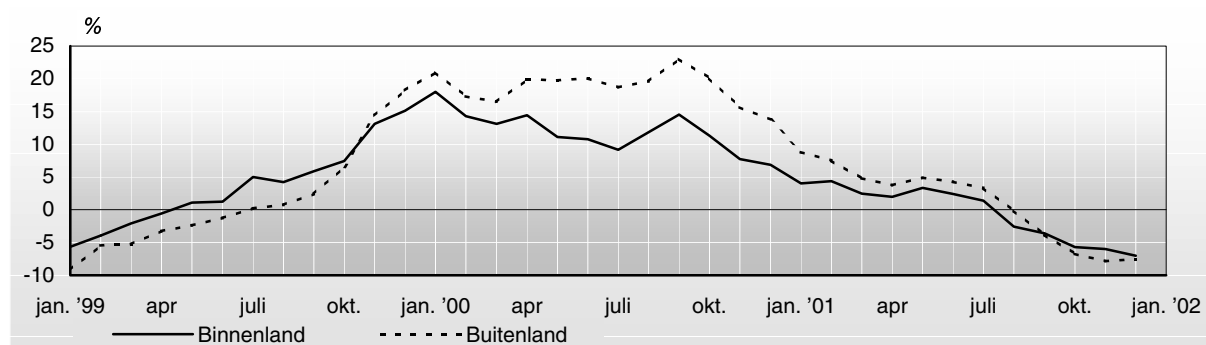
De ondernemers in de industrie geven bij de Conjunctuurtest van februari aan dat zij voor de komende maanden (maart tot en met mei) een aantrekkelijke bedrijvigheid verwachten. Tevens verwachten zij een lichte stijging van de verkoopprijzen.

Procentuele ontwikkeling t.o.v. dezelfde periode voorgaand jaar (3-maands voortschrijdend gecentreerd gemiddelde)

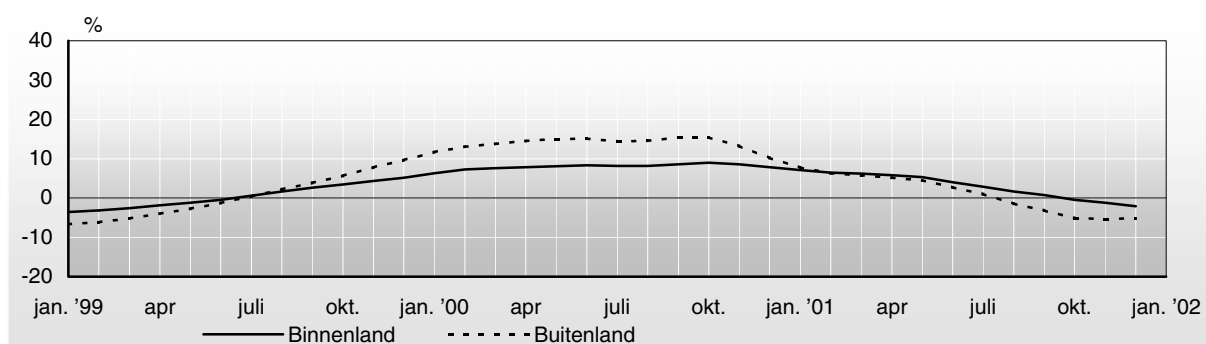
Omzet, afzetprijs en productie

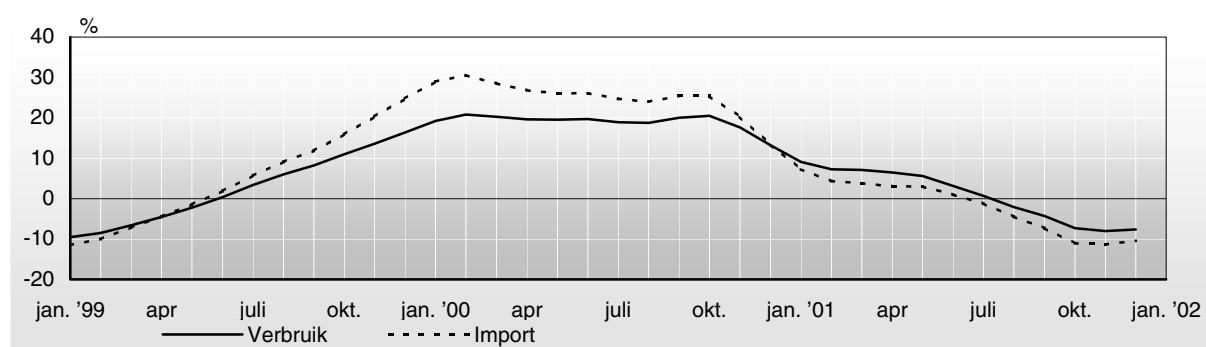
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 1.1

Kerngegevens: Nederland en de industrie

	Eenheid c.q. basis	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2000	2001			2000	2001			2002	
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	dec.	jan.	nov.	dec.	jan.	
1995=100													%
Industrie													
Omzet (waarde)		136,3	136,4	147,8	135,0	131,8	137,5	141,4	130,5	140,0	128,6	125,1	-4,2
binnenland		131,5	130,8	141,2	130,0	124,8	132,8	135,9	123,5	134,1	123,7	118,2	-4,3
buitenland		140,8	141,6	154,0	139,8	138,4	142,0	146,6	137,2	145,6	133,3	131,6	-4,1
Ontvangen orders (waarde)		141,1	147,7	150,8	142,7	128,3	133,9	149,6	145,2	133,0	132,0	148,1	2,0
binnenland		137,5	143,9	145,5	142,0	122,9	126,3	142,8	142,5	127,3	115,4	148,6	4,3
buitenland		143,2	150,0	153,9	143,1	131,5	138,3	153,6	146,8	136,4	141,7	147,9	0,7
Afzetprijs		114,1	116,0	118,1	116,6	115,5	113,7	116,4	115,9	113,3	112,2	111,8	-3,5
binnenland		110,4	113,7	113,5	114,3	113,3	112,2	113,1	113,8	112,1	111,0	110,6	-2,9
buitenland		116,5	117,5	121,1	118,1	117,0	114,6	118,6	117,3	114,1	113,0	112,6	-4,0
Verbruiksprijs		121,9	122,4	128,8	123,7	122,0	118,5	124,4	122,1	117,8	115,8	115,7	-5,3
import		132,0	128,8	139,5	129,9	129,3	123,5	131,6	128,5	122,9	119,8	119,3	-7,1
Productie (volume gemiddelde dag)		114,3	111,9	119,8	111,9	104,7	112,6	119,4	104,5	114,5	111,8	100,4	-3,9
Productie (seizoen gecorrigeerd)		114,3	112,0	116,6	113,3	111,6	109,6	121,5	111,1	108,6	113,8	106,9	-3,8
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		114,4	.	120,2	112,9	109,0	.						-1,9
Vacatures													
openstaand ²⁾	1000	28	.	26	25	20	.						-20,0
ontstaan	1000	114	.	27	27	20	.						-13,0
vervuld	1000	114	.	26	28	25	.						-16,7
Aantal bedrijven ³⁾	1000	45,4	46,1										
Uitgesproken faillissementen	1	428	503	111	103	149	151						
Aantal werkdagen	1	254	254	63	64	65	64	19	22	22	19	22	
Energieverbruik	PJ	1241	.	325	325	.	.						
1995=100													
Nederland													
Bruto binnenlands product (volume, mp)		119,8	121,2	123,7	119,1	117,5	124,2						0,4
Gezinsconsumptie (volume)		121,7	123,2	125,8	119,7	120,6	127,4						1,3
Bedrijfsinvesteringen (volume)		132,7	130,0	139,3	131,5	114,4	136,5						-2,0
Invoer van goederen en diensten (volume)		144,3	145,7	153,3	148,4	141,8	146,1						-4,7
Uitvoer van goederen en diensten (volume)		141,0	142,4	150,5	145,2	138,3	144,3						-4,1
Geregistreerde werkloosheid ⁴⁾	1000	2247	1751	186	176	141	135	187	184	135	146	152	
Vacatures													
openstaand ²⁾	1000	203	.	204	216	171	.						-6,6
ontstaan	1000	1018	.	254	270	209	.						-9,1
vervuld	1000	997	.	233	258	256	.						-3,4
Uitzenduren en uren aan derden ⁵⁾	mln uren	365,3	.	90,1	84,8	96,4	.						
Aantal bedrijven ³⁾	1000	693,6	714,6										
Uitgesproken faillissementen ⁶⁾	1	3579	4328	1012	998	1126	1152						
Energieverbruik	PJ	3050	.	863	926	.	.						
Consumentenvertrouwen	⁷⁾	24	1	21	15	-4	-9	19	15	-11	-7	-1	
economische klimaat	⁷⁾	24	-25	19	8	-32	-41	14	10	-45	-36	-18	
koopbereidheid	⁷⁾	24	15	23	20	15	12	22	19	11	12	10	
Consumentenprijsindexcijfers		111,4	116,4	112,7	114,6	117,0	117,6	112,4	113,7	117,6	117,4	118,3	4,0
CBS-koersindex algemeen		937,9	799,0	934,3	893,8	731,9	677,1	904,5	892,9	590,3	686,7	693,3	
Gemiddeld rendement staatsleningen	%	5,34	4,83	5,22	4,85	4,84	4,50	5,02	4,87	4,36	4,62	4,75	

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Jaarcijfer is gemiddelde.

³⁾ Stand per 1 januari.

⁴⁾ Kwartaalcijfer, betreft middelste maand van het kwartaal.

⁵⁾ Uitzenduren volgens overeenkomst "voor de duur van de opdracht" en uren van arbeidskrachten in dienst van het uitzendbureau "voor bepaalde of onbepaalde tijd".

⁶⁾ Bedrijven en instellingen.

⁷⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-).

Tabel 2.1
Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Industrie

Conjunctuuraanstek	gegevens: industrie	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
			2000	2001	2000	2001				2001		2002		laatste
					4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	jan.	feb.	12 mnd.
Producentenvertrouwen			6,7	-1,8	5,8	2,8	-1,2	-2,6	-5,0	3,2	1,7	-1,8	-1,6	-2,5
Orderontvangst t.o.v. vorige maand			7	-3	2	0	-3	-5	-5	0	-1	1	-5	-3
binnenlandse markt			6	-1	2	0	2	-1	-5	-8	4	-2	-6	-1
buitenlandse markt			6	-5	2	-1	-7	-8	-4	4	-6	4	-4	-5
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand			6	-1	5	2	-1	-3	-2	-5	1	1	-4	-1
Bezettingsgraad ³⁾	%		84,6	84,1	84,8	84,7	84,8	83,7	83,3					84,1
Productiebelemmeringen ³⁾														
geen	%		79	79	79	80	78	79	80					79
stagnatie a.g.v.														
onvoldoende vraag	%		5	11	4	8	11	13	13					11
tekort aan arbeid	%		9	5	9	5	6	5	2					5
te geringe productiecapaciteit	%		3	2	3	1	2	1	2					2
overige belemmeringen	%		5	4	5	6	3	2	3					4
Orderpositie	⁴⁾		100,3	96,2	100,7	99,7	97,2	94,5	93,3	100,8	99,4	93,5	92,3	95,0
Beoordelingen:														
orderontvangst			0	-12	-1	-6	-10	-13	-17	-2	-6	-16	-18	-14
orderpositie totaal			4	-10	3	-2	-9	-11	-17	2	-2	-12	-14	-12
orderpositie buitenland			8	-9	6	-1	-9	-11	-15	4	-2	-11	-10	-11
productiecapaciteit			-2	5	-2	1	3	7	8					5
voorraden gereed product			1	7	2	6	7	7	8	6	6	5	6	7
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1														
binnenlandse markt			6	0	4	-3	0	-1	4					0
buitenlandse markt														
binnen Europese Unie			6	-2	4	-4	-1	-2	-2					-2
buiten Europese Unie			7	-2	6	-2	-1	-4	-2					-2
Verwachting														
buitenlandse afzet komende 3 mnd			17	-1	8	2	-4	-5	4					-1
bedrijvigheid komende 3 mnd			9	3	2	9	3	6	-4	10	11	8	13	3
verkoopprijs komende 3 mnd			15	2	18	5	-1	0	1	9	3	2	6	1
personeelssterkte komende 6 mnd			3	-8	2	3	-5	-14	-15					-8
toe- of afname personeelssterkte	%		0,2	-0,7	0,1	0,5	-0,5	-1,4	-1,4					-0,7

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst

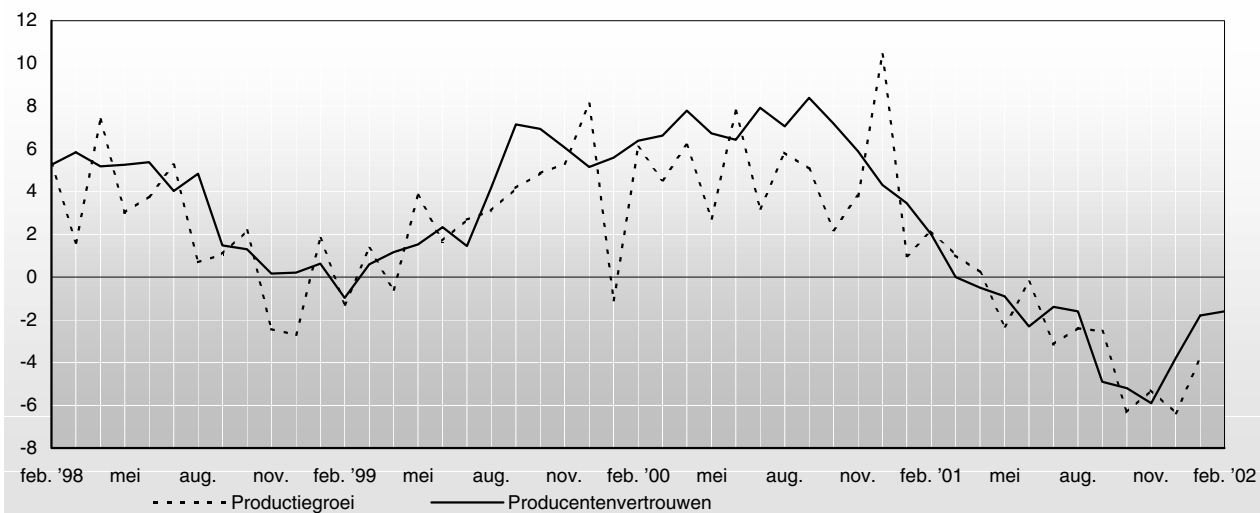
²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000 = 100.

Productiegroei en producentenvertrouwen

februari 1998 - februari 2002

Voedings- en genotmiddelenindustrie

De omzet van de voedings- en genotmiddelenindustrie is in januari 2002 bijna 3% hoger dan in januari 2001. Als gevolg van een prijseffect blijft het volume van de gemiddelde dagomzet nagenoeg stabiel. In februari dalen zowel de bedrijvigheid als de verkopen, nadat de gebruikelijke daling in januari is uitgebleven. De ontevredenheid met de verkopen en afzet neemt dan ook weer toe onder de ondernemers. Zij verwachten voor maart tot en met mei 2002 zoals gebruikelijk wel een stijging van de bedrijvigheid en de verkoopprijzen.

Binnenlandse omzet stijgt sterker in januari

In januari 2002 is de omzet van de voedings- en genotmiddelenindustrie bijna 3% hoger dan in januari 2001. De omzetstijging op de binnenlandse markt is 3,5%, terwijl op de buitenlandse markt een iets bescheidener toename van ruim 2% is gerealiseerd.

De afzetprijzen zijn 3,5% hoger dan in januari 2001. Voor de derde maand op rij zijn de afzetprijzen op de buitenlandse markt sterker gestegen dan die op de binnenlandse. Op de buitenlandse markt liggen de afzetprijzen 5,5% hoger, terwijl ze op de binnenlandse markt slechts 1,1% hoger liggen.

Op de binnenlandse markt heeft de combinatie van grotere omzetstijging en kleinere prijsstijging tot gevolg dat het volume van de gemiddelde dagomzet ruim 2% hoger uitkomt. Op de buitenlandse markt doet zich het omgekeerde verschijnsel voor: het volume van de gemiddelde dagomzet is ruim 3% kleiner dan in januari 2001. Voor de totale afzetmarkt blijft dit volume nagenoeg gelijk aan dat in januari 2001.

Ook het volume van de gemiddelde dagproductie blijft nagenoeg gelijk aan het niveau van januari 2001.

Bedrijvigheid daalt in februari

Uit de Conjunctuurtest van februari blijkt dat de bedrijvigheid gedaald is ten opzichte van de voorgaande maand. Dit lijkt een tegenvaller, omdat een lichte stijging gebruikelijk is voor deze maand. Hierbij moet echter wel worden opgemerkt dat in januari de gebruikelijke daling van de bedrijvigheid is uitgebleven en de bedrijvigheid stabiliseerde op het niveau van december 2001.

De daling van de bedrijvigheid doet zich bijna over de hele linie voor. Het sterkst is de daling in de zuivelindustrie, maar ook in de slachterijen en vleesverwerking en de dranken- en tabaksverwerkende industrie neemt de productie fors af. Alleen in de broodfabrieken en bakkerijen stijgt de bedrijvigheid licht, terwijl deze in de overige voedings- en genotmiddelenindustrie stabiel blijft.

Ook verkopen dalen tegen verwachting in

In februari dalen de verkopen en blijven daarmee achter bij de gebruikelijke ontwikkeling. Dit geldt voor zowel de binnen- als de buitenlandse markt. Hier moet echter worden opgemerkt dat in januari de gebruikelijke daling van de verkopen is uitgebleven.

De verkopen van de slachterijen en vleesverwerking, dranken- en tabaksverwerkende industrie en de overige voedings- en genotmiddelenindustrie zijn op beide afzetmarkten afgenomen. Voor de broodfabrieken en bakkerijen daarentegen zijn de verkopen op beide markten hoger dan in januari.

In de zuivelbranche zijn de verkopen gelijk gebleven. Dit is vooral het gevolg van de stabilisering van de verkopen op de binnenlandse markt. Tot slot is de diervoederindustrie de enige branche waarvoor de verkopen zich op beide markten in tegengestelde richting ontwikkelen. Hier worden de fors gestegen buitenlandse verkopen tenietgedaan door de forse daling van de verkopen op de binnenlandse markt, waardoor de totale verkopen per saldo licht dalen.

Ontevredenheid ondernemers neemt weer toe

De producenten in de voedings- en genotmiddelenindustrie zijn in februari weer minder tevreden met hun verkopen. Hun lichte tevredenheid in januari is omgeslagen in een lichte ontevredenheid. Overal waar men de verkopen zag dalen, neemt de ontevredenheid toe. Dalende verkopen temperen ook de tevredenheid onder de producenten in de overige voedings- en genotmiddelenindustrie. De ondernemers in de broodfabrieken en bakkerijen zijn meer tevreden dan in januari, maar zij zagen hun verkopen dan ook toenemen in februari.

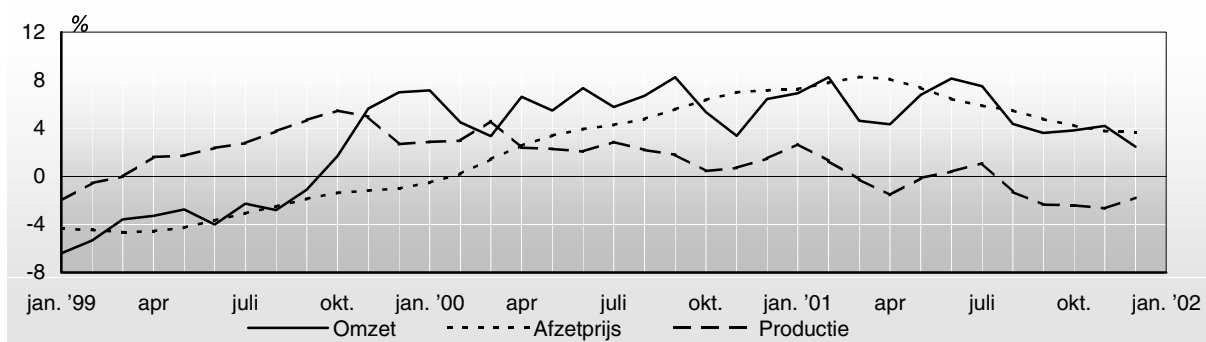
De ontevredenheid over zowel de buitenlandse als de totale afzet neemt in februari weer toe onder de producenten in de voedings- en genotmiddelenindustrie. Ondernemers in de broodfabrieken en bakkerijen en de dranken- en tabaksverwerkende industrie zijn juist meer tevreden over hun totale afzet dan in januari.

Overigens zijn in de voedings- en genotmiddelenindustrie de voorraden gereed product in februari ongeveer gelijk gebleven en beoordelen minder ondernemers deze als te groot gelet op de verwachte afzetontwikkeling.

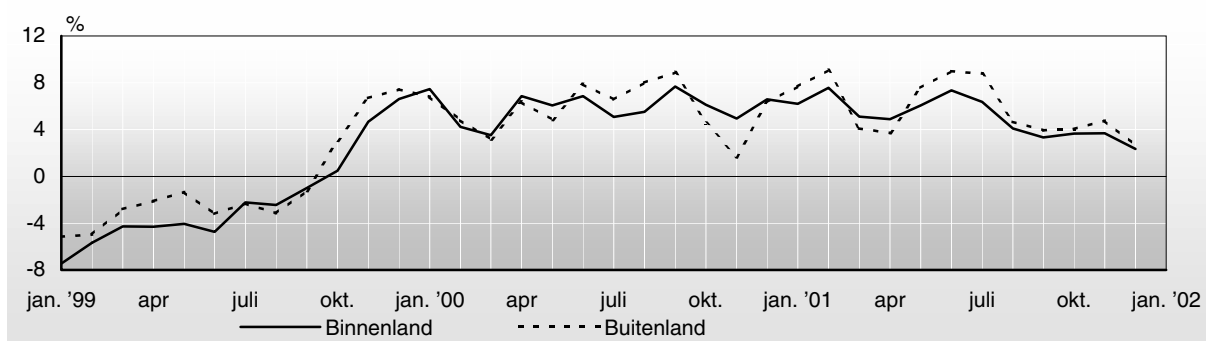
Verwachtingen

Zoals gebruikelijk voor de tijd van het jaar verwachten de producenten in de voedings- en genotmiddelenindustrie voor maart tot en met mei 2002 dat de bedrijvigheid en verkoopprijzen stijgen. Alleen in de slachterijen en vleesverwerking en de overige voedings- en genotmiddelenindustrie rekent men op een productiedaling. Een prijsdaling wordt alleen verwacht door de zuivelproducenten.

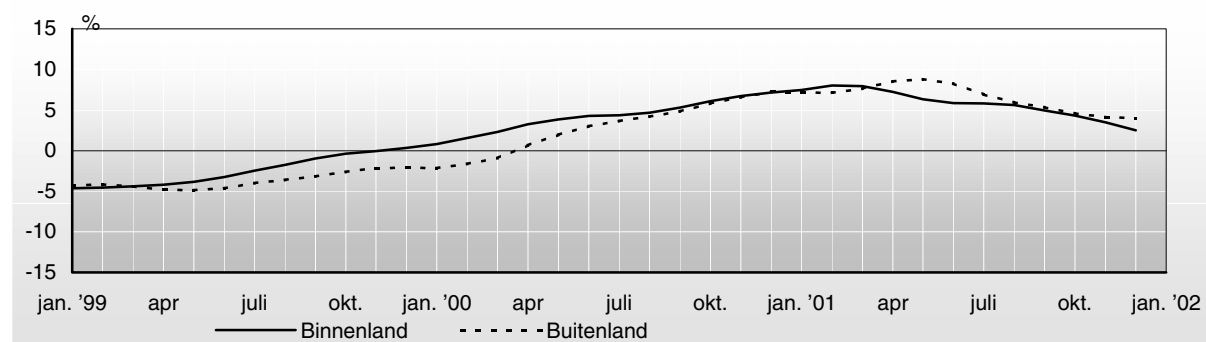
Omzet, afzetprijs en productie

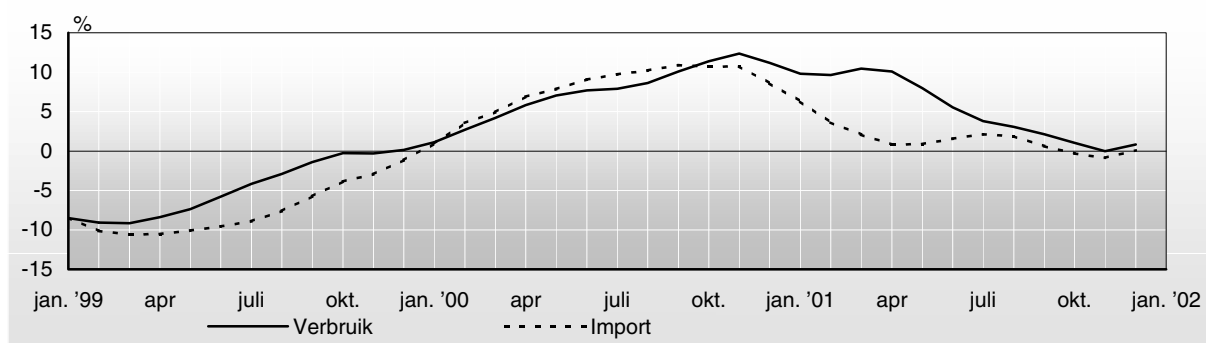
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 2.1

Kerngegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

Reingegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Ontwik- keling ¹⁾	
		2000	2001	2000		2001		2000		2001			2002
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	dec.	jan.	nov.	dec.		
1995=100												%	
Omzet (waarde)		116,0	122,7	121,2	119,0	121,5	126,4	117,1	119,9	130,2	117,4	123,3	2,9
binnenland		110,4	116,2	117,1	113,0	113,6	121,5	116,6	111,5	123,7	115,9	115,5	3,5
buitenland		122,9	130,7	126,3	126,5	131,2	132,4	117,7	130,2	138,3	119,2	133,0	2,2
Afzetprijs		105,5	111,9	108,7	110,5	112,1	112,8	109,1	109,1	112,7	113,3	112,9	3,5
binnenland		104,4	110,5	107,2	110,1	110,9	111,0	107,8	108,9	111,1	110,8	110,1	1,1
buitenland		106,5	113,1	109,9	110,9	113,1	114,3	110,3	109,4	114,0	115,4	115,3	5,5
Verbruiksprijs		105,8	111,1	111,4	110,5	110,4	111,4	111,5	108,3	110,8	111,4	112,2	3,6
import		112,5	114,0	115,9	112,4	115,7	114,9	115,6	113,0	115,0	115,3	115,3	2,0
Productie (volume gemiddelde dag)		106,9	106,1	115,8	102,8	100,9	112,7	113,4	99,4	116,4	108,4	99,0	-0,3
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		106,8	.	118,7	101,7	104,9	.						-1,5
Aantal bedrijven ²⁾	1000	5,1	4,9										
Uitgesproken faillissementen	1	38	34	11	5	15	8						
Aantal werkdagen	1	254	254	63	64	65	64	19	22	22	19	22	
Energieverbruik	PJ	101	.	31	24	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 2.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Voedings- en genotmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.	
		2000	2001	2000		2001			2001		2002		laatste 12 mnd.	
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	jan.	feb.		
Conjunctuuraankunsten - gegevens: voedings- en genotmiddelenindustrie														
Verkoop / orderontvangst t.o.v. vorige maand		11	1	5	2	2	4	-2	-5	7	2	-12	0	
binnenlandse markt		7	5	8	5	5	8	5	-2	9	0	-6	4	
buitenlandse markt		11	-3	0	-3	-2	-1	-7	-6	4	4	-18	-4	
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		4	0	4	-1	5	-1	-3	-2	2	3	-15	-1	
Bezettingsgraad ³⁾	%	86,4	84,8	86,5	83,8	86,1	85,0	84,4					84,8	
Productiebelemmeringen ³⁾														
geen	%	83	80	79	75	77	83	83					80	
stagnatie a.g.v.														
onvoldoende vraag	%	2	3	3	4	3	3	2					3	
tekort aan arbeid	%	6	5	7	3	8	6	2					5	
te geringe productiecapaciteit	%	4	4	4	2	4	4	7					4	
overige belemmeringen	%	6	9	7	16	8	4	6					9	
Beoordelingen:														
verkoop / orderontvangst		2	-2	3	0	-3	-1	-5	5	0	1	-7	-3	
afzet / orderpositie totaal		-2	-7	-2	-5	-9	-6	-9	-2	-2	-5	-9	-8	
afzet / orderpositie buitenland		2	-5	1	0	-5	-5	-9	1	1	-5	-13	-6	
productiecapaciteit		0	-1	2	2	-5	0	1					-1	
voorraden gereed product		0	6	2	5	5	4	9	7	5	4	2	5	
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1														
binnenlandse markt		8	3	7	1	3	4	5					3	
buitenlandse markt														
binnen Europese Unie		25	-3	4	-8	-2	-2	-1					-3	
buiten Europese Unie		18	-5	0	-13	-3	-2	-1					-5	
Verwachting														
buitenlandse afzet komende 3 mnd		26	4	3	1	2	1	11					4	
bedrijvigheid komende 3 mnd		11	4	3	8	5	6	-4	5	10	3	11	4	
verkoopprijs komende 3 mnd		19	9	21	8	9	11	9	11	7	16	22	11	
personeelssterkte komende 6 mnd		1	0	-2	6	3	-3	-5					0	
toe- of afname personeelssterkte	%	0,0	-0,5	-0,4	-0,5	0,0	-0,5	-0,9					-0,5	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

Textiel-, kleding- en lederindustrie

Er nog geen sprake is van herstel in de branche. In januari 2002 daalt de omzet met ruim 10% ten opzichte van januari 2001. Ook de waarde van de orderontvangst ligt ruim 8% lager. De gemiddelde dagproductie neemt in deze periode af met bijna 9%. Voor de periode maart tot en met mei 2002 verwachten de ondernemers in de branche dat zowel de bedrijvigheid als de afzetprijzen zich op het huidige niveau zullen handhaven.

Malaise houdt aan

Het jaar 2002 begint in mineur voor de textiel-, kleding-, en lederindustrie. In januari zet de branche ruim 10% minder om dan in januari 2001. De omzet in het buitenland daalt met 11%, terwijl de daling van de binnenlandse omzet ruim 9% bedraagt. Ook de waarde van de orderontvangsten daalt met ruim 8% flink. Vooral in het binnenland neemt de orderontvangst met een daling van ruim 13% sterk af. De terugloop aan buitenlandse orders bedraagt ruim 4%. Aan de productiezijde laat januari een daling van het volume van de gemiddelde dagproductie zien van bijna 9%. De afzetprijzen zijn ten opzichte van een jaar geleden met 0,8% licht gestegen. Tegelijk dalen de verbruiksprijzen met 0,7%. Dit is gunstig voor de marges.

Orderpositie baart ondernemers zorgen

De Conjunctuurtest van februari geeft aan dat de bedrijvigheid iets toeneemt ten opzichte van januari. Dit is normaal voor de tijd van het jaar. De ondernemers rapporteren een stabiele stroom aan binnengekomen orders. Toch kwamen er met name uit het buitenland minder orders binnen. De index van de orderpositie, gecorrigeerd voor het seizoen, daalt met 1,2 punt tot 98,9. De ondernemers zijn over de orderontvangst echter niet negatiever dan in januari. Ten aanzien van de orderpositie zijn zij echter fors minder tevreden dan in januari. Gelet op de verwachte afzet vinden iets meer ondernemers de voorraad gereed product te groot.

1. Textielindustrie

In januari daalt de omzet van de textielindustrie met 10%. De buitenlandse omzet daalt met ruim 11% iets sterker dan in het binnenland, waar de omzet ruim 8% onder het niveau van januari 2001 ligt. Daarnaast loopt de orderontvangst met ruim 7% terug. De buitenlandse orders nemen met ruim 3% af, de binnenlandse orders liggen zelfs ruim 13% onder het niveau van januari 2001. De afzetprijzen stijgen in deze periode met ruim 0,5%, terwijl de verbruiksprijzen met 0,8% dalen.

De Conjunctuurtest geeft aan dat de bedrijvigheid in februari toeneemt ten opzichte van januari. De orderontvangst beweegt zich op een voor de tijd van het jaar normaal niveau. De orderontvangst uit het buitenland was minder dan in januari. Gecorrigeerd voor het seizoen neemt de index voor de werkvoorraad met 2,1 punt af tot 99,8. De ondernemers beoordelen de orderpositie als slechter dan in januari. De voorraad gereed product neemt in februari licht af.

2. Kledingindustrie

De omzet van de kledingindustrie daalt in januari met ruim 13% opnieuw fors ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. Met name in het binnenland. De afzetprijzen stijgen met ruim 1%, terwijl de import- en verbruiksprijzen op vrijwel hetzelfde niveau liggen als in januari 2001.

De Conjunctuurtest van februari laat een forse daling van de bedrijvigheid zien. De orderontvangst blijft iets achter vergeleken bij de voorafgaande maand, met name vanuit het binnenland. Dit is een voor de tijd van het jaar tegenvallende ontwikkeling. Gecorrigeerd voor het seizoen loopt de index van de orderpositie niettemin met 0,7 punt op tot 86,6. Over de orderpositie zijn de ondernemers minder tevreden dan in januari. Alleen over de orderpositie buitenland zijn zij deze maand iets minder negatief. De voorraad gereed product neemt licht toe. Meer ondernemers beoordelen de voorraad gereed product als te groot gelet op de verwachte afzet.

3. Lederindustrie

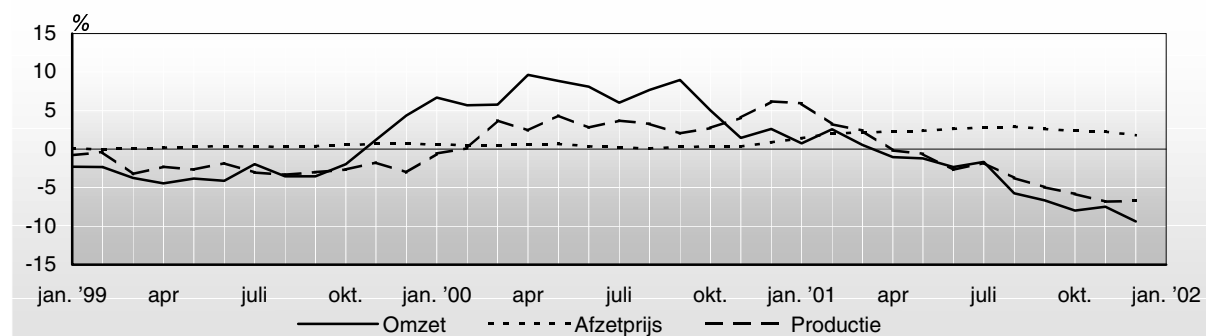
In de lederindustrie daalt de omzet in januari met ruim 6%. Vooral de buitenlandse omzet moet met een afname van 16% klappen incasseren, terwijl in het binnenland de omzet met ruim 2% licht stijgt ten opzichte van januari 2001. De afzetprijzen liggen over de hele linie ruim 2% hoger. Tegelijkertijd dalen de verbruiksprijzen echter met bijna 2%.

Uit de Conjunctuurtest van februari blijkt dat de bedrijvigheid in februari stijgt. De waarde van de orderontvangst is per saldo onveranderd. Uit het binnenland komen iets minder orders binnen, uit het buitenland juist meer. Gecorrigeerd voor het seizoen stijgt de index voor de orderpositie met 3,8 punt tot 114,7. Toch zijn de ondernemers in februari duidelijk minder te spreken over de orderontvangst. Blijkbaar hadden zij meer verwacht. Voor de orderpositie geldt een vergelijkbaar beeld. De ondernemers zijn iets minder tevreden dan in januari, maar de stemming over de orderpositie buitenland laat een zeer forse duikeling zien. De voorraad product neemt fors toe en belangrijk meer ondernemers beoordelen de voorraad gereed product als te groot gelet op de verwachte afzet.

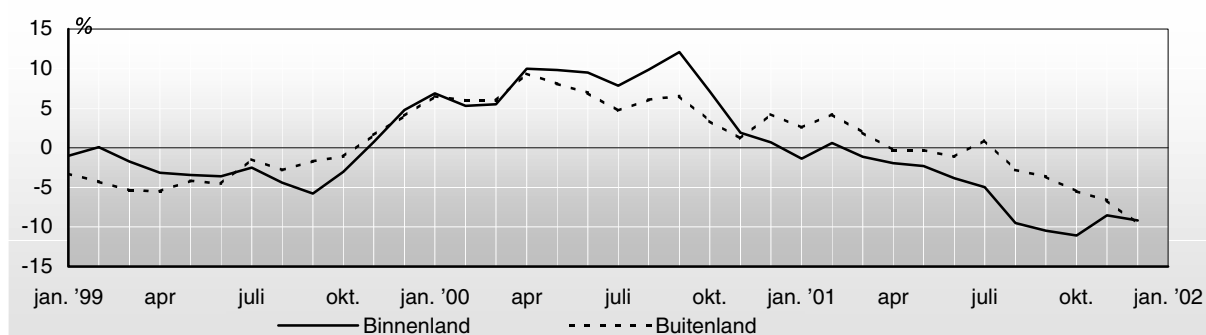
Verwachtingen

Voor de periode maart tot en met mei verwachten alleen de ondernemers in de kledingindustrie dat de bedrijvigheid enigszins zal toenemen. Binnen de textielindustrie verwacht men dat de bedrijvigheid constant blijft, terwijl de lederindustrie rekening houdt met een afname. In deze periode zullen de prijzen naar verwachting binnen de textielindustrie dalen en in de kledingindustrie gelijk blijven. Zeer veel ondernemers binnen de lederindustrie verwachten een stijging van de prijzen.

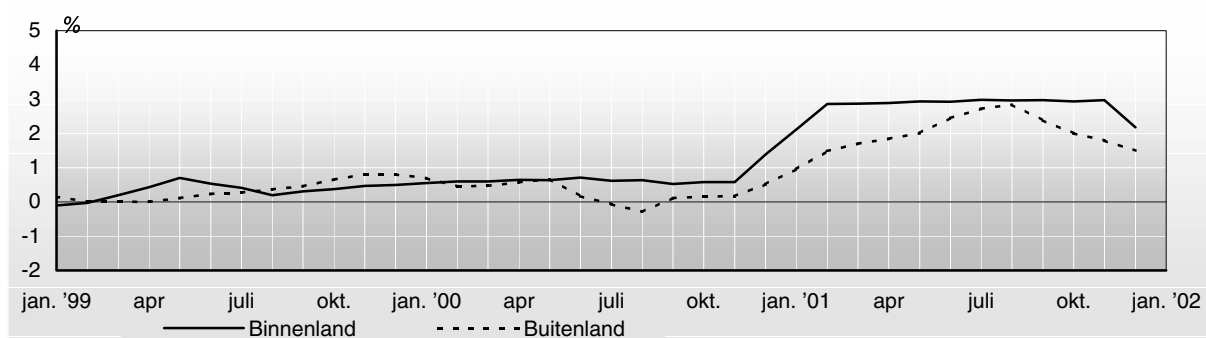
Omzet, afzetprijs en productie

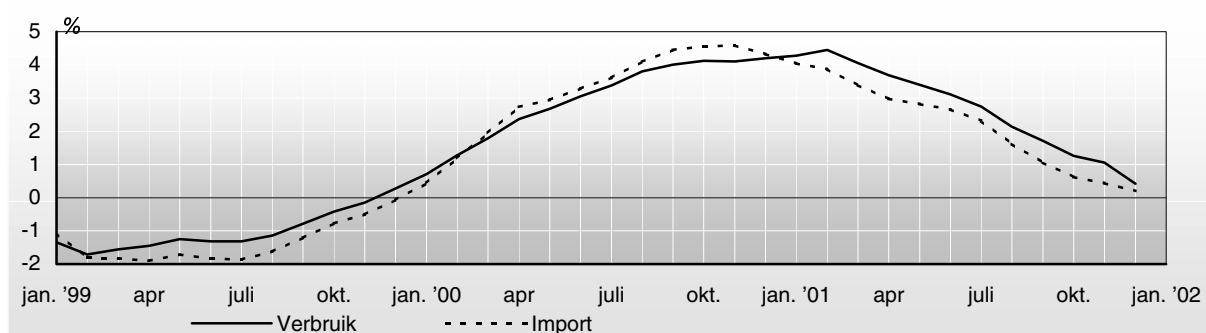
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 3.1

Kerngegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2000	2001			2000	2001			2002	
					4e kw.	1e kw.	3e kw.		4e kw.	dec.	jan.		
1995=100													%
Omzet (waarde)		111,8	108,5	110,0	119,4	101,1	102,1	93,0	114,6	113,0	82,9	102,9	-10,1
binnenland		112,3	106,8	109,3	119,2	96,0	100,1	91,8	113,7	107,2	83,6	103,4	-9,1
buitenland		111,5	109,9	110,6	119,6	105,2	103,7	94,1	115,2	117,6	82,3	102,6	-11,0
Ontvangen orders (waarde)		113,5	117,1	107,4	116,2	101,7	101,8	90,3	112,5	118,1	76,1	103,4	-8,1
binnenland		115,5	115,9	112,5	118,8	97,2	102,2	92,2	110,0	113,5	76,0	95,6	-13,1
buitenland		111,9	118,1	103,3	114,2	105,3	101,6	88,7	114,6	121,8	76,1	109,7	-4,3
Afzetprijs		101,4	103,8	101,6	103,3	104,1	103,9	101,6	103,2	103,8	104,0	104,0	0,8
binnenland		99,7	102,6	99,8	102,3	102,7	102,8	99,8	102,3	102,8	102,9	102,8	0,5
buitenland		102,6	104,7	102,8	103,9	105,2	104,6	102,8	103,8	104,5	104,7	104,8	1,0
Verbruiksprijs		104,7	107,6	106,1	107,6	107,6	107,2	106,0	107,5	107,1	107,2	106,7	-0,7
import		107,8	110,1	109,4	109,9	110,3	109,8	109,2	109,8	109,8	109,8	109,5	-0,3
Productie (volume gemiddelde dag)		104,2	102,2	105,9	109,1	91,0	98,6	100,9	102,9	101,8	94,2	94,0	-8,7
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		104,2	.	104,3	103,9	101,7	.						-2,7
Aantal bedrijven ²⁾	1000	3,4	3,3										
Uitgesproken faillissementen	1	40	25	8	5	10	6						
Aantal werkdagen	1	254	254	63	64	65	64	19	22	22	19	22	
Energieverbruik	PJ	9	.	2	2	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 3.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Textiel-, kleding-, leder- en schoenindustrie

	Eenheid	gegevens: textiel-, kleding-, leer- en schoenindustrie								gegevens: metaalindustrie				Gemidd. laatste 12 mnd.
		jaar		kwartaal				maand		maand				
		2000	2001	2000		2001		2001		2002				
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	jan.	feb.		
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		4	-2	3	0	0	-5	-5	-2	-4	11	-2	-1	
binnenlandse markt		3	-3	3	-6	0	-1	-5	-6	-11	4	-4	-2	
buitenlandse markt		3	-4	-1	3	-1	-11	-9	-6	2	16	-10	-4	
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	-2	2	2	1	-4	-6	-1	1	5	5	-1	
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,6	83,3	83,8	83,6	83,9	82,9	82,7					83,3	
Productiebelemmeringen ³⁾														
geen	%	82	83	80	83	86	83	81					83	
stagnatie a.g.v.														
onvoldoende vraag	%	6	7	8	7	5	7	10					7	
tekort aan arbeid	%	6	5	5	5	6	5	2					5	
te geringe productiecapaciteit	%	4	2	3	2	1	2	2					2	
overige belemmeringen	%	3	3	4	3	2	3	5					3	
Orderpositie	⁴⁾	98,8	97,6	97,8	97,7	100,3	97,5	95,1	97,0	96,9	99,9	98,2	98,0	
Beoordelingen:														
orderontvangst		1	-8	2	-3	-6	-14	-11	-5	-4	-7	-8	-9	
orderpositie totaal		2	-4	4	3	-1	-8	-12	5	0	-3	-10	-6	
orderpositie buitenland		0	-3	4	5	1	-2	-16	5	0	-4	-12	-5	
productiecapaciteit		-3	7	4	8	8	9	1					7	
voorraden gereed product		16	15	16	12	17	15	14	17	13	14	16	15	
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1														
binnenlandse markt		-2	-4	-6	-1	-7	-5	-1					-4	
buitenlandse markt														
binnen Europese Unie		0	-5	5	0	-7	-9	-4					-5	
buiten Europese Unie		1	-4	6	-3	-1	-6	-4					-4	
Verwachting														
buitenlandse afzet komende 3 mnd		12	3	11	13	1	-2	-2					3	
bedrijvigheid komende 3 mnd		8	3	6	6	0	10	-3	13	2	10	3	3	
verkoopprijs komende 3 mnd		18	8	26	11	6	8	8	14	13	1	-2	6	
personeelssterkte komende 6 mnd		-2	-9	-3	10	-9	-18	-18					-9	
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,5	-0,7	-0,9	1,9	-1,2	-1,3	-2,1					-0,7	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000 = 100.

Papier- en grafische industrie

Het volume van de gemiddelde dagproductie is in januari 2002 afgenomen ten opzichte van januari 2001. Dit geldt ook voor de omzet. In 2002 blijft van januari op februari de bedrijvigheid stabiel. In tegenstelling tot stabiele orderontvangsten, daalt de orderpositie, wat de ondernemers nog meer ontevreden stemt. Binnen de branche wordt voor maart tot en met mei geen toename van de bedrijvigheid verwacht, terwijl dit gelet op het seizoen wel in de lijn had gelegen.

Productie daalt in januari

Het volume van de gemiddelde dagproductie neemt in januari 2002 af met 3% ten opzichte van januari 2001. De totale omzet komt in januari bijna 2% lager uit ten opzichte van dezelfde maand een jaar eerder. De binnenlandse en buitenlandse omzetsdalingen ontlopen elkaar niet veel.

De afzetprijs neemt gemiddeld met 1,3% af. Voor het eerst sinds augustus 1999 zijn de afzetprijzen weer lager dan in het jaar ervoor. Zie hiervoor ook de figuur met daarin de afzetprijzen op de volgende pagina. Op de binnenlandse markt blijven de prijzen stabiel maar op de buitenlandse dalen deze met 3%. Het volume van de gemiddelde dagomzet komt 0,7% lager uit.

Net als in december dalen in januari 2002 de verbruiksprijzen. Deze zijn nu ruim 4% lager dan in januari 2001. De daling is mede het gevolg van de bijna 6% lagere importprijzen.

Bedrijvigheid stabiel

De bedrijvigheid in de papier- en grafische industrie is in februari 2002 stabiel gebleven ten opzichte van die in januari, zo blijkt uit de Conjunctuurtest. Gecorrigeerd voor seizoensinvloeden is er wel sprake van een lichte stijging van de bedrijvigheid.

Over dezelfde periode dalen de binnenlandse orderontvangsten en nemen de buitenlandse toe. Per saldo blijven de orderontvangsten stabiel. De voorraden gereed product zijn nog wel gedaald, maar niet meer zo sterk als van december op januari. Mede dankzij de leveringen uit voorraad neemt de orderpositie af. Dit komt tot uiting in een daling van de index van de orderpositie met ruim 1 indexpunt tot 93,1.

De stemming onder de ondernemers is niet best. Over de orderontvangsten blijven de ondernemers in februari even slecht te spreken als in januari. En ook over de orderpositie zijn ze niet tevreden. Na de lichte verbetering van de stemming in januari is deze in februari weer terug op het mineurniveau van december. Overigens is er gemiddeld genomen over de afgelopen 12 maanden sprake van een mineurstemming voor wat betreft de orderpositie. Positief is dat de ondernemers geen last hebben van te grote voorraden gereed product.

1. Papierindustrie

In februari 2002 hebben de ondernemers de bedrijvigheid niet verhoogd ten opzichte van de maand ervoor, zo blijkt uit de Conjunctuurtest. Een lichte afname had gelet op het seizoen verwacht mogen worden. Gecorrigeerd voor het seizoen neemt de bedrijvigheid dus toch nog toe.

Van januari op februari nemen de orderontvangsten fors toe. Ook is de hoeveelheid werk in voorraad toegenomen. De index stijgt met ruim 1 indexpunt tot 84,8. De ondernemers zijn slechter te spreken over de orderontvangsten en iets negatiever over de orderpositie.

Ruim een kwart van de ondernemers geeft aan dat de voorraden gereed product zijn gestegen en iets minder dan een vijfde geeft aan dat ze zijn afgenomen. Per saldo duidt dit op een toename. Het oordeel van de ondernemers over de voorraad gereed product verandert weinig. Circa een op de vijf ondernemers blijft de voorraden eindproduct te groot vinden.

2. Grafische industrie

Uit de Conjunctuurtest van februari 2002 blijkt dat de ondernemers de bedrijvigheid in de grafische industrie niet hebben veranderd ten opzichte van januari.

De orderontvangsten nemen echter wel af, wat vooral het gevolg is van de orders op de binnenlandse markt. De hoeveelheid werk in voorraad daalt ook. De index van de orderpositie neemt af met 1,5 indexpunt tot 94,0. Ook de voorraden gereed product worden kleiner.

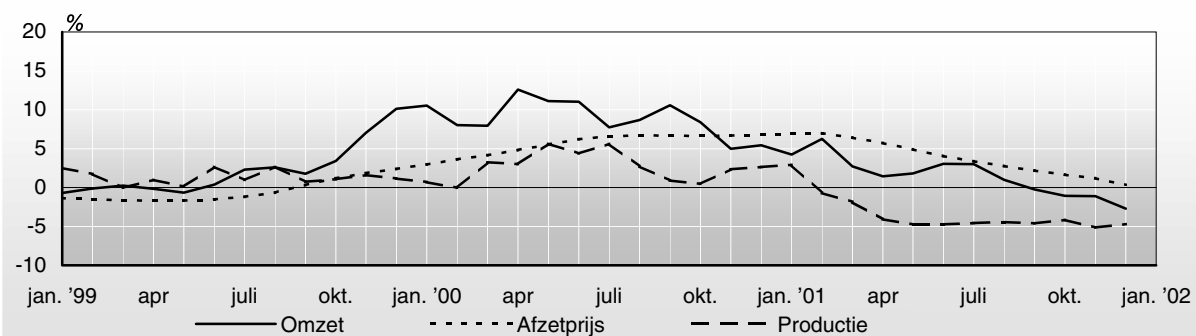
De stemming onder de ondernemers over de orderontvangst was in januari al niet goed en blijft in februari even slecht. De stemming verslechtert zelfs nog voor wat betreft de orderpositie.

Verwachtingen

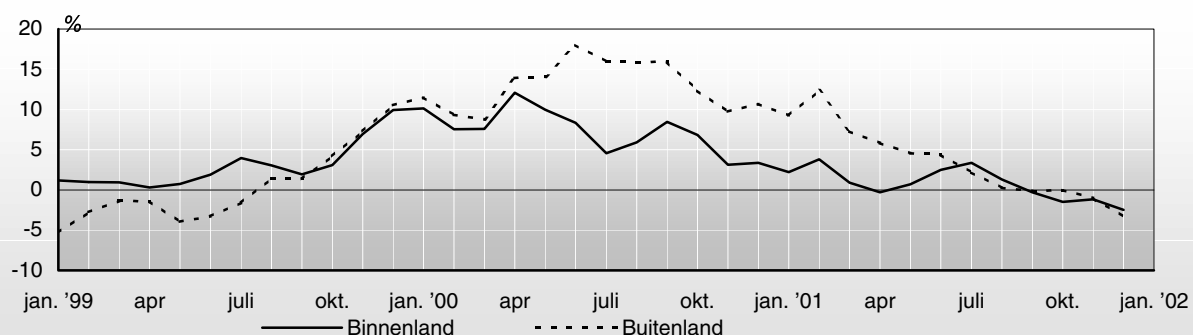
Ondernemers in de papier- en grafische industrie verwachten voor maart tot en met mei 2002 een stabilisatie van de bedrijvigheid, terwijl een stijging meer voor de hand had gelegen. Slechts één op de tien ondernemers verwacht een verdere daling van de verkoopprijzen.

Binnen de branche zijn de ondernemers in de papierindustrie wederom optimistischer. Deze verwachten een forse toename van de productie. In de grafische branche voorzien de ondernemers een daling van de bedrijvigheid.

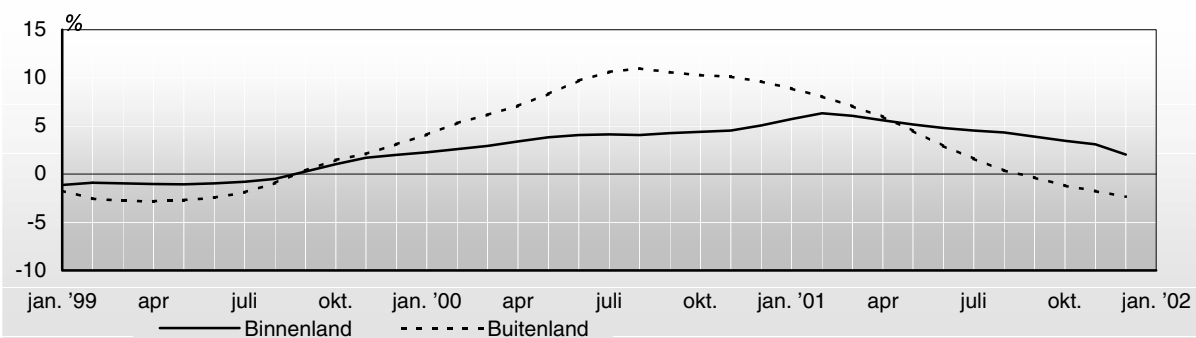
Omzet, afzetprijs en productie

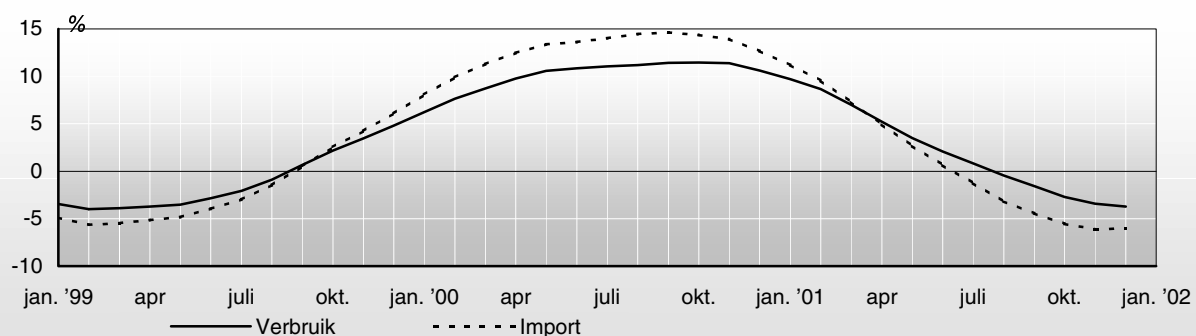
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 4.1

Kerngegevens: Papier- en grafische industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal				maand				Ontwik- keling ¹⁾	
		2000	2001	2000		2001		2000	2001	2001	2002		
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.						dec.
1995=100													%
Omzet (waarde)		122,3	124,4	131,9	121,5	120,7	130,5	125,7	118,7	133,5	120,8	116,4	-1,9
binnenland		119,7	120,7	129,0	116,5	116,9	127,5	125,7	113,1	129,9	121,0	111,3	-1,6
buitenland		129,4	134,2	139,7	134,7	130,8	138,5	125,7	133,6	143,0	120,2	130,1	-2,6
Ontvangen orders (waarde)		123,8	138,1	125,6	133,2	122,5	122,0	106,8	136,0	126,3	103,3	133,0	-2,2
binnenland		110,3	123,4	112,6	118,7	107,8	107,2	93,7	124,0	110,1	88,7	124,6	0,4
buitenland		137,1	152,6	138,5	147,5	136,9	136,5	119,6	147,7	142,2	117,7	141,4	-4,3
Afzetprijs		101,2	105,1	103,4	105,6	105,0	104,6	103,4	105,7	104,6	104,5	104,3	-1,3
binnenland		99,8	104,5	101,3	104,6	104,5	104,4	101,1	104,5	104,4	104,4	104,3	-0,1
buitenland		103,4	106,2	106,9	107,3	105,8	105,0	107,1	107,5	105,0	104,7	104,3	-3,0
Verbruiksprijs		100,7	102,6	104,5	105,0	101,5	100,9	104,4	105,1	100,8	100,9	100,7	-4,2
import		102,7	103,2	107,3	106,7	101,4	100,7	107,2	107,0	100,5	101,0	100,8	-5,8
Productie (volume gemiddelde dag)		117,2	112,7	125,1	108,0	105,4	118,7	135,4	100,4	116,7	127,0	97,4	-3,0
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		117,3	.	124,2	113,6	109,7	.						-2,6
Aantal bedrijven ²⁾	1000	7,4	7,5										
Uitgesproken faillissementen	1	62	109	19	25	27	34						
Aantal werkdagen	1	254	254	63	64	65	64	19	22	22	19	22	
Energieverbruik	PJ	44	.	11	11	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 4.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Papier- en grafische industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
		2000	2001	2000		2001			2001		2002		laatste 12 mnd.
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	jan.	feb.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		6	3	-3	-1	1	8	2	-19	4	-4	-3	3
binnenlandse markt		7	5	5	2	3	12	5	-19	8	-2	-8	5
buitenlandse markt		3	-6	-18	-9	-9	-2	-5	-17	-7	-12	11	-4
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		8	9	14	-1	6	8	24	-35	5	-10	2	11
Bezettingsgraad ³⁾	%	85,3	87,3	86,0	86,5	86,9	87,0	88,6					87,3
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	76	76	76	81	72	67	85					76
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	7	14	4	12	16	19	10					14
tekort aan arbeid	%	10	7	12	3	9	12	2					7
te geringe productiecapaciteit	%	2	1	0	0	2	0	2					1
overige belemmeringen	%	5	2	8	4	1	2	1					2
Orderpositie	⁴⁾	100,8	97,3	99,9	97,1	97,1	98,1	97,1	97,8	97,5	94,4	93,1	96,7
Beoordelingen:													
orderontvangst		-3	-17	-9	-13	-15	-15	-26	-13	-10	-27	-28	-20
orderpositie totaal		-1	-21	-4	-13	-19	-23	-27	-8	-16	-16	-21	-22
orderpositie buitenland		5	-22	-10	-17	-22	-24	-26	-20	-18	-13	-11	-21
productiecapaciteit		2	3	5	-1	5	8	0					3
voorraden gereed product		1	3	2	3	2	3	4	2	6	1	2	3
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		5	2	1	-12	-6	1	23					2
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		5	-14	-2	-23	-27	-19	12					-14
buiten Europese Unie		4	1	6	2	-6	0	7					1
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		11	-11	5	-13	-16	-23	9					-11
bedrijvigheid komende 3 mnd		5	11	-15	14	10	30	-9	4	20	14	-3	10
verkoopprijs komende 3 mnd		20	-9	9	-12	-10	0	-14	0	-13	-18	-7	-10
personeelssterkte komende 6 mnd		-1	-4	1	12	-1	-10	-15					-4
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,1	-0,2	0,1	0,8	0,0	-0,8	-0,7					-0,2

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

De productie in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie ligt ruim 1% hoger in januari 2002 dan in januari 2001. Zowel de omzet als de afzetprijzen liggen opnieuw lager. De bedrijvigheid is van januari op februari 2002 vrijwel niet veranderd. De ondernemers verwachten echter in de periode van maart tot en met mei een forse toename qua bedrijvigheid en denken ook iets hogere verkoopprijzen in rekening te kunnen brengen.

Lagere omzet door lagere prijzen

In januari 2002 ligt de omzet van de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie ruim 10% lager dan in januari van 2001. Op de binnenlandse markt is de omzet zelfs met ruim 19% gedaald. Op de buitenlandse markt is de omzetsdaling beperkt gebleven tot ruim 5%. Deze omzetsdalingen worden veroorzaakt door de lagere afzetprijzen in de branche. De afzetprijs komt over dezelfde periode bijna 14% lager uit, terwijl de verbruiksprijs ruim 16% lager ligt. In de laatste vier maanden zijn de verbruiksprijzen steeds sterker gedaald dan de afzetprijzen.

Gecorrigeerd voor het prijseffect ligt in januari 2002 het volume van de gemiddelde dagomzet 4% hoger dan in januari van 2001. Opvallend hierbij zijn de grote verschillen in ontwikkelingen op de binnenlandse en de buitenlandse markt. Op de buitenlandse markt is de dagomzet toegenomen met bijna 9% terwijl op de binnenlandse markt de omzet afnam met een kleine 5%.

Bedrijvigheid stabiel

Uit de Conjunctuurtest van februari 2002 blijkt dat de bedrijvigheid in de branche stabiel is gebleven ten opzichte van die in januari 2002. Ook in de chemische industrie is in diezelfde periode de bedrijvigheid niet veranderd. Daarentegen is in de kunststofverwerkende industrie sprake van een lichte daling.

Import fors gedaald, export daalt licht

Uit de jaarcijfers over de internationale handel blijkt dat de invoer van ruwe aardolie en aardolieproducten in 2001 met ruim 8% is gedaald ten opzichte van een jaar eerder tot een importwaarde van 17,5 miljoen euro.

In 2001 is voor 14,3 miljoen euro aan aardolie en aardolieproducten geëxporteerd. Dit is 1% minder dan in 2000.

Orderontvangst licht toegenomen

De orderontvangsten van de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie in februari 2002 zijn licht toegenomen ten opzichte van de maand daarvoor. Overigens is deze lichte toename normaal voor februari. Dit komt doordat er meer orders zijn binnengekomen uit het buitenland.

Op de binnenlandse markt zijn de orderontvangsten stabiel gebleven, terwijl deze orderontvangsten in februari normaal gesproken iets stijgen.

In de kunststofverwerkende industrie zijn, zoals gebruikelijk in februari, de orderontvangsten toegenomen. Dit heeft deze industrie te danken aan de ontvangen orders van de binnenlandse markt. De orderontvangsten op de buitenlandse markt zijn in diezelfde periode stabiel gebleven.

In de chemische industrie zijn de orderontvangsten in februari 2002 stabiel gebleven ten opzichte van de maand daarvoor. Opvallend is dat deze orderontvangsten op de binnenlandse markt fors zijn afgenomen terwijl deze op de buitenlandse markt juist zijn toegenomen.

Weer iets minder sombere ondernemers

In de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie zijn de ondernemers weer iets minder somber over de orderontvangsten en de orderpositie.

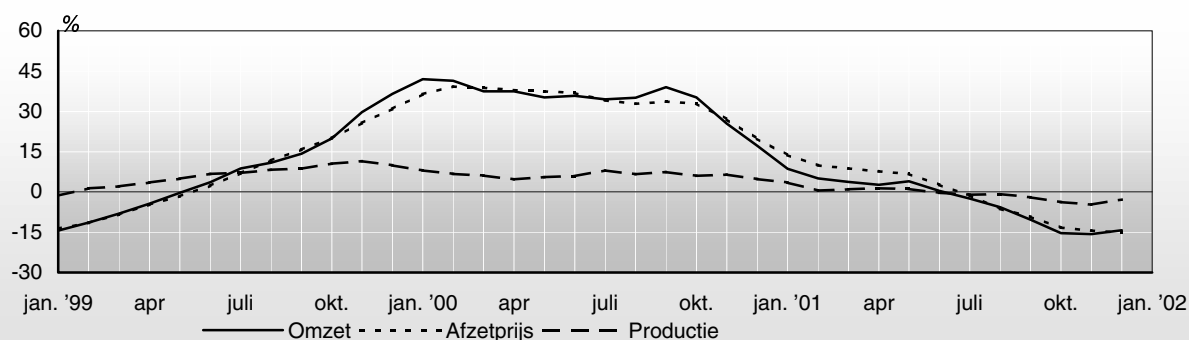
In de kunststofverwerkende industrie is de stemming het sterkst verbeterd. De ondernemers in deze sector zijn van januari 2002 op februari 2002 minder ontevreden over de orderontvangsten en zelfs flink minder ontevreden over de orderpositie. In de chemische industrie is het oordeel van de ondernemers over de orderpositie en de orderontvangsten in diezelfde periode niet veranderd. Wel zijn deze ondernemers duidelijk minder pessimistisch over de buitenlandse orderpositie.

Voor de branche in zijn geheel geldt dat de voorraden gereed product van januari 2002 op februari 2002 stabiel zijn gebleven. Dit heeft vooral te maken met de onveranderde voorraden in de chemische industrie. In de kunststofverwerkende industrie zijn de voorraden namelijk afgenomen. Het oordeel van de ondernemers in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie als geheel is niet veranderd.

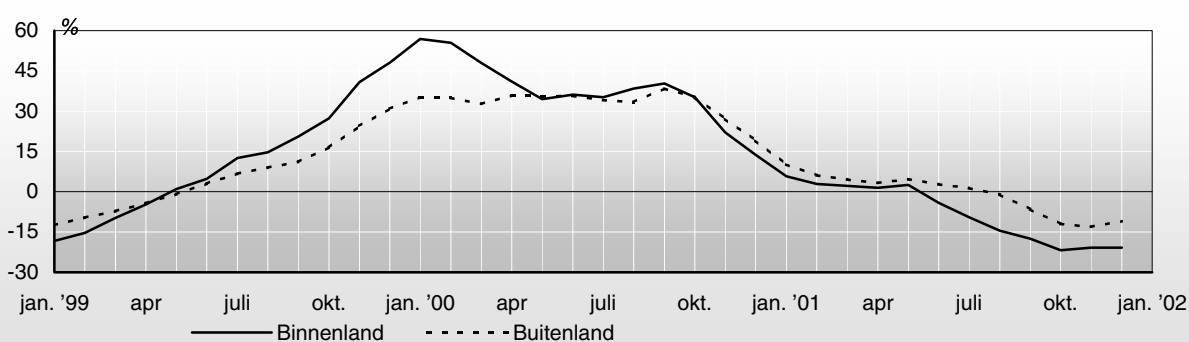
Verwachtingen

Voor de periode van maart tot en met mei 2002 verwachten de producenten in de aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie een forse toename in de bedrijvigheid. Een klein deel van de ondernemers verwacht iets hogere verkoopprijzen te kunnen hanteren.

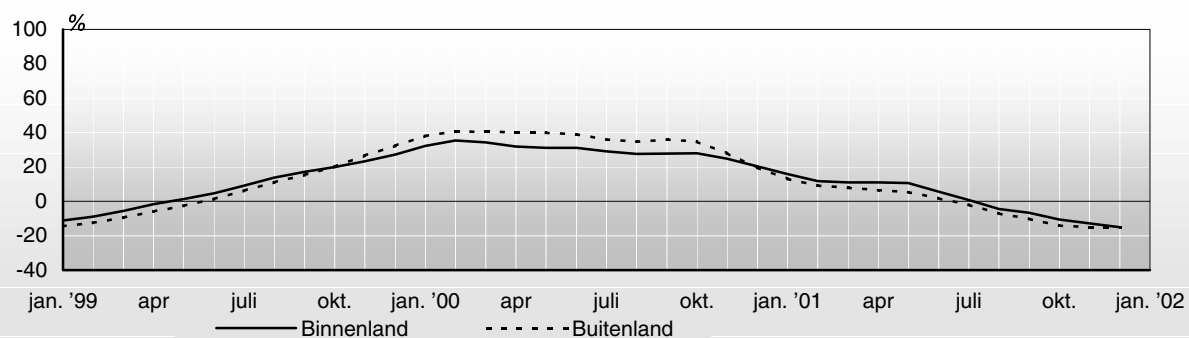
Omzet, afzetprijs en productie

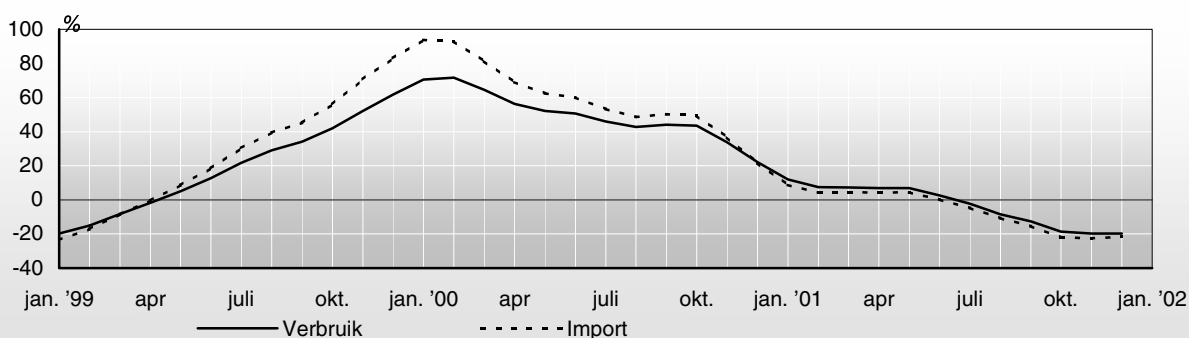
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 5.1

Kerngegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

Kerngegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie													
	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2000		2001		2000		2001		2002	
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	dec.	jan.	nov.	dec.		
1995=100													%
Omzet (waarde)		161,2	155,1	171,2	157,1	156,4	143,9	148,6	157,6	141,8	131,7	141,7	-10,1
binnenland		164,6	150,8	173,6	157,7	148,2	137,0	152,9	157,0	129,9	129,1	126,8	-19,2
buitenland		159,6	157,2	170,0	156,8	160,6	147,4	146,4	158,0	147,8	133,1	149,3	-5,5
Afzetprijs		140,3	138,0	150,3	141,6	135,8	128,6	144,0	140,3	127,4	122,4	121,2	-13,6
binnenland		139,7	140,6	150,0	145,0	137,5	130,8	146,6	144,4	129,5	124,3	122,6	-15,1
buitenland		140,5	137,0	150,4	140,4	135,2	127,9	143,1	138,8	126,6	121,7	120,7	-13,0
Verbruiksprijs		166,1	159,0	181,1	163,5	158,1	145,3	165,2	160,3	143,7	135,7	134,2	-16,3
import		180,9	168,0	197,6	171,7	168,5	152,5	174,2	166,8	150,9	140,8	139,4	-16,5
Productie (volume gemiddelde dag)		113,1	112,0	112,8	112,7	110,4	107,5	104,0	107,5	110,5	100,1	108,7	1,1
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		113,0	.	114,3	110,7	113,7	.						0,4
Aantal bedrijven ²⁾	1000	2,0	2,0										
Uitgesproken faillissementen	1	28	30	6	11	8	3						
Aantal werkdagen	1	254	254	63	64	65	64	19	22	22	19	22	
Energieverbruik	PJ	847	.	218	222	.	.						

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 5.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofverwerkende industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd. laatste 12 mnd.
		2000	2001	2000		2001			2001		2002		
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	jan.	feb.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		6	-7	1	5	-8	-9	-16	8	3	11	4	-7
binnenlandse markt		5	-9	-8	5	4	-18	-26	-5	15	1	-2	-10
buitenlandse markt		6	-6	4	3	-13	-5	-9	11	-5	15	8	-5
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	-4	1	7	-13	0	-10	1	-5	17	-1	-3
Bezettingsgraad ³⁾	%	84,9	84,7	85,0	85,6	85,1	84,8	83,5					84,7
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	79	81	83	85	82	76	80					81
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	5	14	4	8	13	19	16					14
tekort aan arbeid	%	6	3	4	3	3	3	1					3
te geringe productiecapaciteit	%	4	0	4	0	0	0	0					0
overige belemmeringen	%	7	3	5	4	2	2	3					3
Orderpositie	⁴⁾	100,0	97,5	100,5	100,1	98,2	96,5	95,1	100,7	100,2	95,1	95,5	96,6
Beoordelingen:													
orderontvangst		1	-11	-1	-5	-12	-15	-14	0	-7	-11	-9	-12
orderpositie totaal		5	-9	7	-1	-11	-12	-12	4	0	-10	-8	-11
orderpositie buitenland		8	-9	7	-1	-10	-12	-11	6	-1	-9	-3	-10
productiecapaciteit		-6	7	-5	2	5	8	14					7
voorraden gereed product		-3	6	-3	5	6	7	6	3	5	7	7	7
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		-5	-5	1	-7	-4	-6	-4					-5
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		3	-4	9	0	-9	-5	-1					-4
buiten Europese Unie		5	-4	7	2	-6	-11	-2					-4
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		13	2	13	2	-5	-1	12					2
bedrijvigheid komende 3 mnd		8	5	5	6	1	6	7	6	9	10	22	6
verkoopprijs komende 3 mnd		19	-7	19	8	-12	-11	-11	10	1	-4	5	-8
personeelssterkte komende 6 mnd		0	-4	1	1	-1	-9	-8					-4
toe- of afname personeelssterkte	%	-0,4	-0,3	-0,2	0,3	-0,3	-0,5	-0,8					-0,3

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

Zowel de productie als de omzet dalen in januari 2002 in vergelijking met januari 2001. Daarentegen is de waarde van de totale orderontvangst juist groter. Volgens de Conjunctuurtest is de bedrijvigheid in februari gelijk gebleven aan die van januari maar is de waarde van de orderontvangst lager. Ook de orderpositie neemt af en de stemming in de branche wordt er niet beter op. Voor maart tot en met mei verwachten de producenten een toename van de bedrijvigheid, bij iets hogere afzetprijzen.

Productie al weer lager

In januari 2002 is het volume van de gemiddelde dagproductie van de metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie bijna 11% kleiner dan in januari 2001. Dit is inmiddels de negende maand op rij, waarin het productievolume kleiner is dan in dezelfde maand in het jaar daarvoor. Met name in de laatste drie maanden van vorig jaar en januari van dit jaar is de daling van het volume van de gemiddelde dagproductie behoorlijk. Zo bedraagt de afname in oktober bijna 11%. In november is dit bijna 9%. Vervolgens lijkt de daling in december af te vlakken en komen we uit op 7,5%. Maar, zoals hierboven reeds vermeld, is de procentuele afname in januari weer groter en bedraagt bijna 10%.

Omzet daalt eveneens

Ook de omzet van de metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie is in januari 2002 lager dan in januari vorig jaar. De binnenlandse omzet daalt met bijna 3% wat minder sterk dan de buitenlandse omzet die met bijna 7% afneemt.

Voor de totale omzet betekent dit een afname van ruim 5%. De ontwikkeling van het volume van de gemiddelde dagomzet vertoont een zelfde beeld. Het totale omzetvolume neemt met ruim 4% af. Op de binnenlandse markt is de volumedaling van bijna 3% ongeveer de helft van die op de exportmarkten (-5,5%).

Opvallend is het verschil in de ontwikkeling van de afzetprijzen. De afzetprijs op de binnenlandse markt is sinds de zomer van vorig jaar elke maand nagenoeg gelijk aan die van dezelfde maand een jaar eerder. Op de buitenlandse markt daarentegen is het prijsniveau elke maand 1 à 2 % lager dan in de overeenkomstige maand van het jaar daarvoor. Overigens is ook de verbruiksprijs sinds de zomer van 2001 elke maand steeds lager op jaarbasis gezien.

Orderontvangsten stijgen

Een klein lichtpuntje vormen de orderontvangsten in januari 2002. Voor het eerst sinds maart 2001 is de waarde van de totale orderontvangsten groter dan in dezelfde maand van het jaar daarvoor. Weliswaar vertoont de orderontvangst uit het buitenland een zeer geringe daling van ongeveer een half procent, maar de waarde van de orders uit Nederland is ruim 10% hoger dan in januari 2001. Voor de totale waarde van de orderontvangsten betekent dit een plus van 4%.

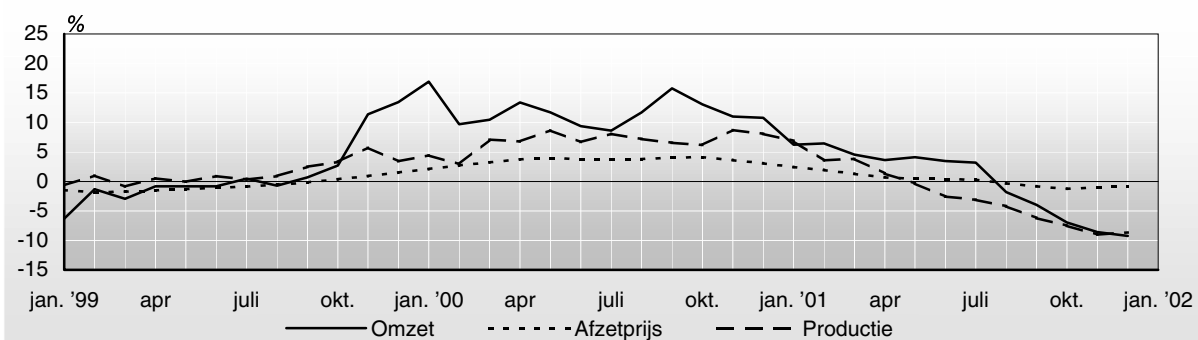
Bedrijvigheid blijft gelijk

In februari 2002 daalt de waarde van de orderontvangsten uit het buitenland en die van de binnenlandse orders daalt licht ten opzichte van januari 2002. Geen reden om de productie op te voeren en de bedrijvigheid binnen de branche blijft dan ook gelijk. Toch loopt de index van de orderpositie weer terug en komt uit op 89,9. De stemming wordt er met deze ontwikkelingen niet beter op. Over de orderontvangst zijn de ondernemers net zo ontevreden als in januari en over de orderpositie is de ontevredenheid enigszins toegenomen. Verder vindt een op de tien producenten zijn voorraad gereed product te groot, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling.

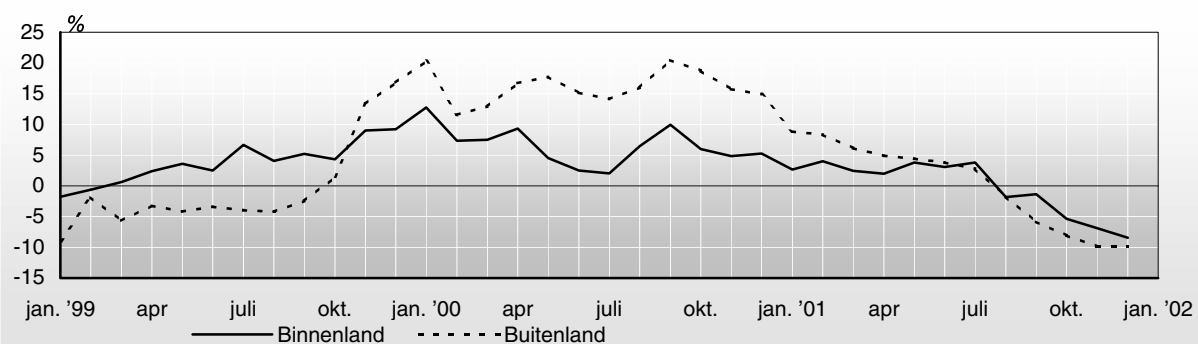
Verwachtingen

Voor de maanden maart tot en met mei verwachten de ondernemers een toename van de bedrijvigheid, die gebruikelijk is voor de tijd van het jaar. Daarnaast voorzien ze een lichte stijging van de afzetprijzen.

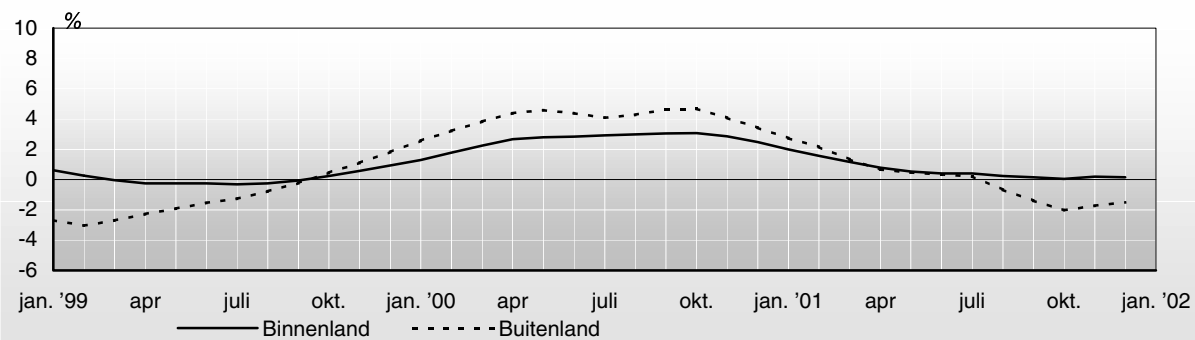
Omzet, afzetprijs en productie

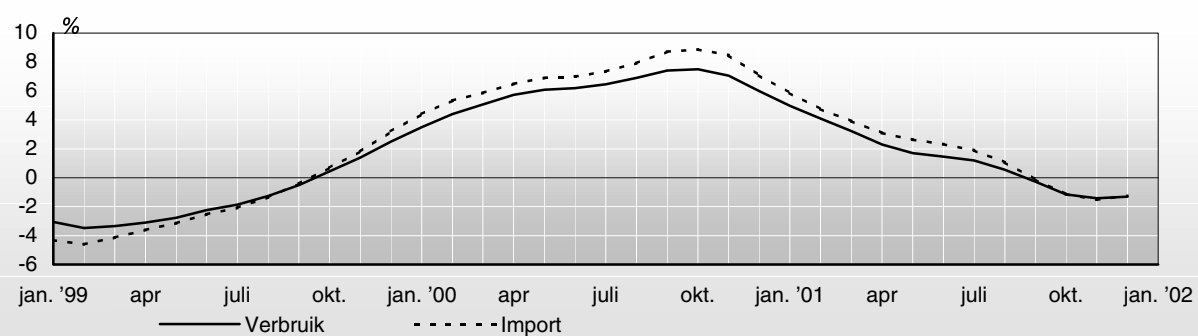
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 6.1

Kerngegevens: Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie

	Eenheid	Reinigingsmiddelen en transportmiddelenindustrie										Ontwik- keling ¹⁾		
		jaar		kwartaal				maand						
		2000	2001	2000	2001			2000	2001		2002			
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	dec.	jan.	nov.	dec.	jan.		
1995=100														%
Omzet (waarde)		139,8	138,9	160,8	137,1	127,3	146,6	168,3	124,9	149,3	145,3	118,5	-5,1	
binnenland		139,2	138,3	154,3	137,8	127,5	143,5	156,7	123,7	144,3	135,3	120,2	-2,8	
buitenland		140,3	139,4	165,5	136,5	127,2	148,9	176,9	125,7	153,0	152,6	117,2	-6,7	
Ontvangen orders (waarde)		140,0	144,9	153,6	139,1	122,1	137,5	159,9	142,3	134,0	147,2	147,9	4,0	
binnenland		134,4	144,0	143,1	139,2	121,8	131,7	143,2	138,6	130,9	124,1	153,0	10,4	
buitenland		144,3	145,6	161,5	139,1	122,2	141,8	172,3	145,0	136,3	164,3	144,2	-0,6	
Afzetprijs		105,8	106,1	106,6	106,3	106,1	105,5	106,0	106,5	105,4	105,5	105,6	-0,8	
binnenland		106,3	107,0	106,9	107,0	107,0	107,1	106,6	107,2	107,1	107,0	107,2	0,0	
buitenland		105,5	105,6	106,5	105,9	105,6	104,7	105,7	106,1	104,4	104,7	104,6	-1,4	
Verbruiksprijs		106,6	107,8	108,8	108,2	108,1	107,2	108,3	108,1	107,0	107,0	107,1	-0,9	
import		106,8	108,6	109,6	108,6	109,0	107,9	109,1	108,5	107,7	107,8	107,8	-0,7	
Productie (volume gemiddelde dag)		119,9	116,8	126,2	120,8	105,4	114,8	129,1	110,8	115,7	119,4	99,9	-9,8	
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		119,9	.	125,7	122,9	109,8	.						-3,8	
Aantal bedrijven ²⁾	1000	17,3	17,9											
Uitgesproken faillissementen	1	176	220	45	43	59	80							
Aantal werkdagen	1	254	254	63	64	65	64	19	22	22	19	22		
Energieverbruik	PJ	194	.	50	53	.	.							

¹⁾ Laatst gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatst gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 6.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Metaal-, elektrotechnische- en transportmiddelenindustrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.	
		2000	2001	2000		2001	2e kw.	3e kw.	4e kw.	2001		2002		laatste 12 mnd.
				4e kw.	1e kw.					jan.	feb.	jan.	feb.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		6	-5	3	-2	-2	-12	-3	6	-10	-3	-7	-5	
binnenlandse markt		4	-3	1	-2	3	-6	-9	2	-6	-8	-10	-4	
buitenlandse markt		6	-6	3	-4	-6	-16	1	6	-11	-1	-5	-6	
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		5	-3	3	2	0	-7	-5	1	2	-3	-2	-3	
Bezettingsgraad ³⁾	%	82,8	82,6	83,1	83,7	83,5	81,6	81,5					82,6	
Productiebelemmeringen ³⁾														
geen	%	79	80	79	81	82	79	79					80	
stagnatie a.g.v.														
onvoldoende vraag	%	5	12	4	8	10	14	16					12	
tekort aan arbeid	%	10	4	11	6	5	4	2					4	
te geringe productiecapaciteit	%	2	1	2	2	1	1	1					1	
overige belemmeringen	%	4	2	4	3	2	2	2					2	
Orderpositie	⁴⁾	100,5	94,9	100,9	99,9	96,4	92,3	91,0	101,4	99,2	91,7	89,9	93,3	
Beoordelingen:														
orderontvangst		0	-11	1	-6	-8	-13	-19	1	-8	-18	-19	-14	
orderpositie totaal		8	-7	8	3	-5	-7	-18	7	2	-11	-14	-10	
orderpositie buitenland		10	-7	9	3	-5	-7	-17	6	2	-13	-12	-9	
productiecapaciteit		-2	6	-3	0	4	8	10					6	
voorraden gereed product		2	7	4	4	7	7	9	3	3	6	8	7	
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1														
binnenlandse markt		4	0	3	0	2	-4	2					0	
buitenlandse markt														
binnen Europese Unie		2	1	1	-3	8	2	-4					1	
buiten Europese Unie		5	-1	8	-2	5	0	-5					-1	
Verwachting														
buitenlandse afzet komende 3 mnd		17	-5	7	2	-5	-8	-7					-5	
bedrijvigheid komende 3 mnd		10	0	4	7	2	-3	-7	10	7	6	8	-1	
verkoopprijs komende 3 mnd		8	2	10	3	2	-1	2	3	5	2	4	2	
personeelssterkte komende 6 mnd		6	-11	3	2	-8	-19	-19					-11	
toe- of afname personeelssterkte	%	0,5	-1,0	0,4	0,8	-0,7	-2,2	-1,8					-1,0	

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie¹

In januari 2002 is de omzet ongeveer even groot als in januari 2001. Aangezien de afzetprijzen zijn gestegen, daalt het volume van de gemiddelde dagomzet. Ook het volume van de gemiddelde dagproductie is kleiner dan in januari 2001. Uit de Conjunctuurtest van februari blijkt geen verbetering. De bedrijvigheid, de orderontvangst en de orderpositie nemen af. Desondanks verwachten de ondernemers dat de bedrijvigheid in maart tot en met mei zal toenemen.

Meer guldens maar minder volume

Na een flinke omzetsdaling in december 2001 ten opzichte van december 2000, laat januari 2002 een nagenoeg gelijke omzet noteren als januari 2001. De omzet op de binnenlandse markt neemt met ruim 2% toe. Daarentegen daalt de buitenlandse omzet met ruim 5%. Gecorrigeerd voor de stijging van de afzetprijzen is het beeld echter minder rooskleurig. Op de binnenlandse markt stijgt het volume van de gemiddelde dagomzet in januari met ongeveer een half procent, terwijl dit op de buitenlandse markt met ruim 7% daalt. Per saldo daalt het totale volume van de gemiddelde dagomzet met bijna 1,5%. Wel zet de daling van de verbruiksprijzen zich in januari voort, wat gunstig is voor de ruilvoet.

Productie daalt

Ook in januari 2002 vertoont het volume van de gemiddelde dagproductie van deze branche nog geen teken van herstel. De daling is weliswaar minder groot dan in december 2001, maar toch is het productievolume nog bijna 2,5% kleiner dan in januari 2001. Met uitzondering van juni 2001 is al sinds januari vorig jaar het volume van de gemiddelde dagproductie elke maand telkens kleiner dan in dezelfde maand een jaar eerder.

Conjunctuurtest geeft geen verbetering aan

Na de afname van de bedrijvigheid in december 2001 bleef deze in januari 2002 op het niveau van december steken. Echter in februari 2002 neemt de bedrijvigheid weer verder af. Gezien de orderontvangsten is dat niet vreemd. Net als in december en januari daalt ook in februari de waarde van de totale orderontvangst. De waarde van de buitenlandse orders neemt af en die van de orders uit Nederland daalt licht. Een en ander vertaalt zich in een verdere afnemende index van de orderpositie die op 91,9 uit komt. De ondernemers zijn met de orderontvangst net zo ontevreden als in januari, terwijl de ontevredenheid over de orderpositie afneemt. Verder blijkt dat de voorraad gereed product is afgenomen en dat minder ondernemers aangeven deze te groot te vinden.

1. Bouwmaterialenindustrie

Ten opzichte van januari daalt de bedrijvigheid, terwijl de orderontvangsten licht afnemen. Hierdoor kan de index van de orderpositie iets oplopen tot 82,3. Over de orderontvangst en de orderpositie zijn de ondernemers flink beter te spreken dan in januari, maar van een hoera-stemming is geen sprake. Voor de maanden maart tot en met mei verwachten de producenten een forse toename van de bedrijvigheid bij stabiele afzetprijzen.

2. Timmerindustrie

Zowel de orderontvangsten als de bedrijvigheid zijn in februari flink lager dan in januari. De ontevredenheid over de orderontvangst neemt dan ook fors toe. Hoewel de index van de orderpositie sterk terug loopt tot 93,2 zijn de ondernemers hierover toch minder negatief. De voorraad gereed product is verder afgenomen en bevindt zich op een peil dat correspondeert met de te verwachten afzetontwikkeling. De verwachting voor maart tot en met mei is een flinke toename van de bedrijvigheid bij gelijke afzetprijzen.

3. Meubelindustrie

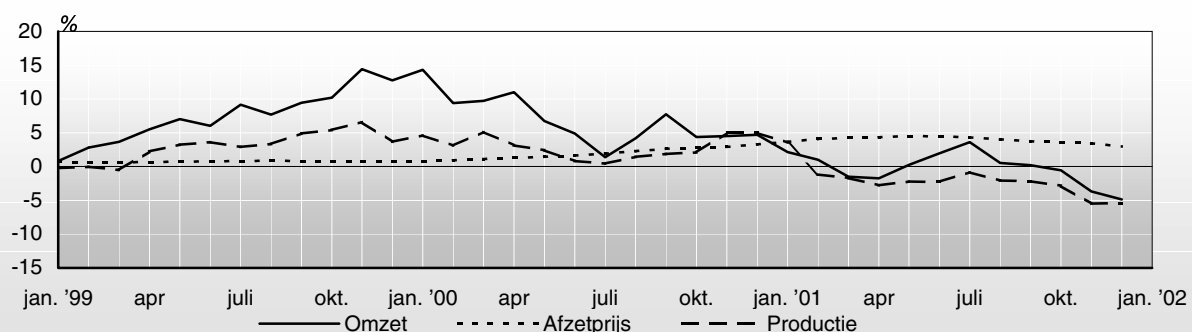
De bedrijvigheid daalt ten opzichte van januari en hetzelfde geldt voor de totale orderontvangsten. De daling van de totale orderontvangsten wordt veroorzaakt door de grote afname van de buitenlandse orderontvangst want die uit Nederland blijft stabiel. In februari neemt de ontevredenheid over de totale orderontvangst dan ook toe. Bijna de helft van de ondernemers beoordeelt deze als verslechterd. Ook over de orderpositie, die enigszins terugloopt, zijn de ondernemers wat minder te spreken. Wel neemt de voorraad gereed product flink af en minder ondernemers vinden deze te groot. Voor maart tot en met mei rekenen de fabrikanten op een toename van de bedrijvigheid en iets hogere afzetprijzen.

Verwachtingen

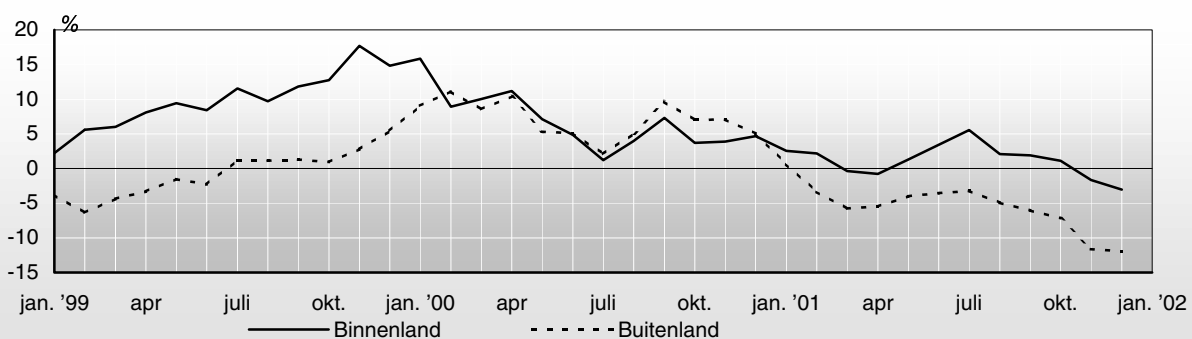
Ondanks de tegenvallende geluiden uit de Conjunctuurtest van februari zijn de ondernemers in deze branche toch positief over de ontwikkeling van de bedrijvigheid in de nabije toekomst. Voor maart tot en met mei verwachten ze een toename van de bedrijvigheid. Ten aanzien van de afzetprijzen voorzien ze een stabilisatie voor de genoemde periode.

¹ Tenzij anders vermeld is het commentaar over ontwikkelingen in indicatoren vermeld in tabel 7.2 gebaseerd op voor de tijd van het jaar geschoonde uitkomsten. Dit geldt voor de branche en sectoren.

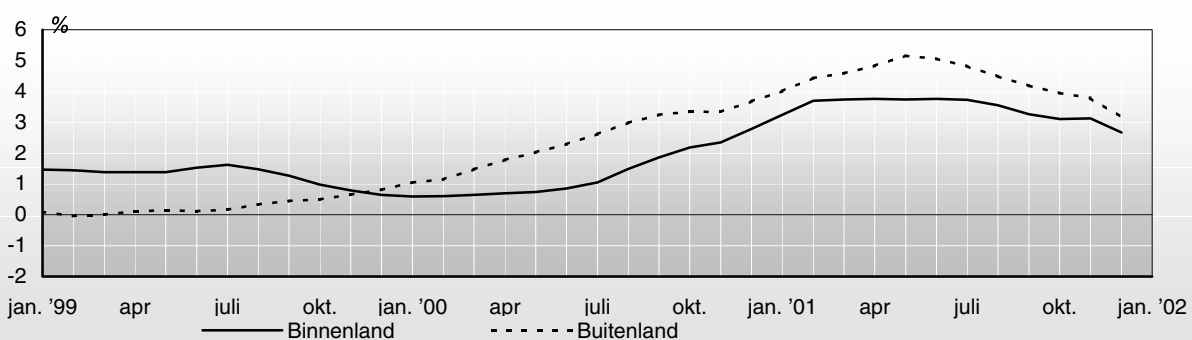
Omzet, afzetprijs en productie

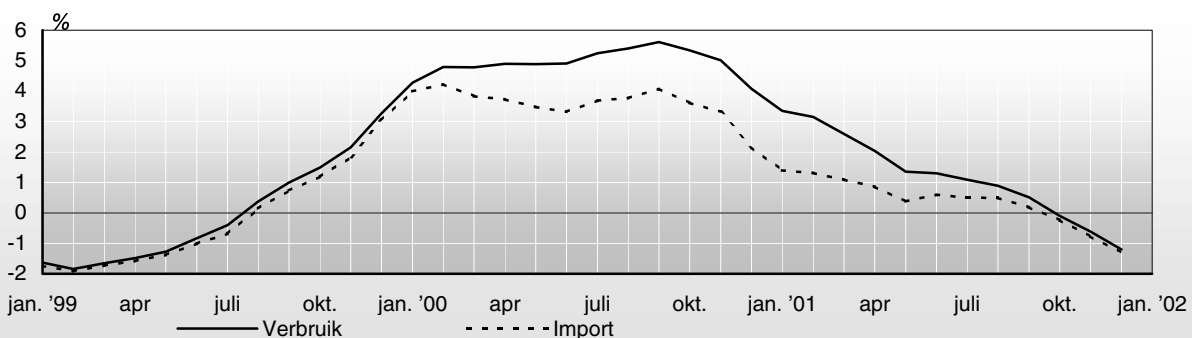
Omzet

Afzetprijs

Verbruiks- en importprijs

Tabel 7.1

Kerngegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie

Rekengegevens: Hout-, bouwmaterialen- en overige industrie	Eenheid	jaar		kwartaal				maand					Ontwik- keling ¹⁾
		2000	2001	2000		2001		2000	2001		2002		
				4e kw.	1e kw.	3e kw.	4e kw.	dec.	jan.	nov.	dec.	jan.	
1995=100													%
Omzet (waarde)		132,2	131,3	139,9	127,9	120,7	135,5	125,4	112,9	146,2	108,1	113,4	0,5
binnenland		137,4	138,4	146,5	133,6	125,3	144,8	131,5	115,5	156,8	115,8	117,9	2,1
buitenland		115,6	108,6	118,7	109,7	106,0	105,6	105,9	104,4	112,0	83,2	98,8	-5,3
Afzetprijs		104,9	109,2	106,0	108,0	109,7	109,7	106,0	108,0	109,7	109,8	109,9	1,8
binnenland		106,4	110,1	107,3	109,4	110,4	110,7	107,4	109,3	110,8	110,9	111,0	1,5
buitenland		103,8	108,4	105,0	106,9	109,1	109,0	105,0	106,9	108,9	109,0	109,0	2,0
Verbruiksprijs		107,5	108,7	108,8	109,5	108,9	108,2	108,7	109,5	107,7	107,8	107,6	-1,7
import		105,5	105,8	106,2	106,4	106,1	105,3	106,2	106,5	104,9	105,0	104,7	-1,7
Productie (volume gemiddelde dag)		113,8	110,7	120,0	107,0	102,5	113,4	118,7	97,1	117,1	106,6	94,7	-2,4
Bruto toegevoegde waarde (bp, volume)		113,8	.	117,7	108,6	105,8	.						-1,0
Aantal bedrijven ²⁾	1000	10,0	10,2										
Uitgesproken faillissementen	1	82	82	22	15	30	20						
Aantal werkdagen	1	254	254	63	64	65	64	19	22	22	19	22	
Energieverbruik	PJ	43	.	11	11	.	.						

¹⁾ Laatste gepubliceerde maand t.o.v. vergelijkbare maand voorgaand jaar. Kwartaalcijfers laatste gepubliceerde kwartaal t.o.v. kwartaal voorgaand jaar.

²⁾ Stand per 1 januari.

Tabel 7.2

Conjunctuurtest ¹⁾ gegevens: Hout- en bouwmaterialen- en overige industrie

	Eenheid	jaar		kwartaal					maand				Gemidd.
		2000	2001	2000		2001			2001		2002		laatste 12 mnd.
				4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	jan.	feb.	jan.	feb.	
Orderontvangst t.o.v. vorige maand		5	-4	0	-4	-6	-5	-3	-6	-2	-1	-5	-4
binnenlandse markt		8	-4	-2	-2	-5	-5	-4	-9	7	-1	2	-4
buitenlandse markt		0	-7	3	-2	-11	-9	-5	1	-18	6	-17	-6
Bedrijvigheid t.o.v. vorige maand		9	-2	14	4	2	-9	-3	-6	4	-6	-5	-2
Bezettingsgraad ³⁾	%	86,0	83,5	85,4	85,8	84,3	82,8	81,1					83,5
Productiebelemmeringen ³⁾													
geen	%	70	76	72	79	74	77	72					76
stagnatie a.g.v.													
onvoldoende vraag	%	7	16	4	9	16	14	24					16
tekort aan arbeid	%	16	6	16	8	7	7	2					6
te geringe productiecapaciteit	%	4	1	3	1	0	0	1					1
overige belemmeringen	%	3	2	5	3	3	2	1					2
Orderpositie	⁴⁾	99,2	96,2	100,6	100,0	96,7	94,4	93,7	101,1	100,3	92,9	92,7	94,9
Beoordelingen:													
orderontvangst		1	-21	-5	-8	-22	-28	-26	-8	-2	-33	-34	-26
orderpositie totaal		7	-17	4	-3	-14	-25	-27	0	0	-22	-21	-21
orderpositie buitenland		-4	-32	-17	-30	-35	-38	-27	-28	-30	-22	-26	-32
productiecapaciteit		-7	8	-7	-2	10	11	14					8
voorraden gereed product		4	12	7	11	12	13	10	13	9	9	7	11
Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1													
binnenlandse markt		13	-1	11	2	0	0	-5					-1
buitenlandse markt													
binnen Europese Unie		-3	-5	0	-3	-11	0	-6					-5
buiten Europese Unie		1	-4	1	-2	-10	0	-5					-4
Verwachting													
buitenlandse afzet komende 3 mnd		20	3	38	16	-3	-20	17					3
bedrijvigheid komende 3 mnd		12	5	4	18	4	6	-10	24	18	12	25	4
verkoopprijs komende 3 mnd		25	15	45	20	6	6	28	33	10	11	3	12
personeelssterkte komende 6 mnd		7	-12	10	1	-8	-17	-24					-12
toe- of afname personeelssterkte	%	0,2	-0,6	0,6	0,9	-1,1	-1,0	-1,1					-0,6

¹⁾ De vragen zoals ze in de Conjunctuurtestenquête worden gesteld, zijn te vinden in de alfabetische begrippenlijst.

²⁾ Verschil in percentage toegenomen / groot (+) en afgenomen / klein (-), tenzij anders vermeld.

³⁾ Het kwartaalcijfer heeft betrekking op de laatste maand (verslagmaand) van het betreffende kwartaal.

⁴⁾ Indices: juni 2000=100.

Gepubliceerde artikelen

In de Industriemonitor verschijnen maandelijks één of meer artikelen over de industrie. Onderstaande artikelen zijn reeds gepubliceerd.

Artikel	Auteur(s)	Maand
Bedrijfsopleidingen in de industrie	Martje Roessingh	april 2002
Industriële innovatie, deel 2: loont innoveren?	Gerhard Meinen	februari 2002
Industriële innovatie, deel 1: ontwikkelingen tot en met 1999	Gerhard Meinen	januari 2002
Ontwikkelingen in de sociale werkvoorziening	Margot de Steur	november 2001
Elektronische netwerken in de industrie 1995-2001	Kees van den Berg Masja van Bommel	oktober 2001
De gevolgen van MKZ voor de slachterijen en vleesverwerking	Margot de Steur	september 2001
Vacatures in de Industrie	Martje Roessingh	april 2001
Innovatie bij groot en klein	Gerhard Meinen	april 2001
Investeringsverwachtingen industrie 2001 en 2001	Petra Brocke	maart 2001
De Nederlandse tabakverwerkende industrie	Margot de Steur	januari 2001
Conjunctuuronderzoek MKB Industriemonitor 2000	Marjolein van Eekelen	november 2000
De invloed van grote buitenlandse ondernemingen in de Nederlandse economie	Bert Diederén	oktober 2000
Bedrijfsafvalstoffen vrijgekomen bij de nijverheid, 1998	René Jolly, Paul Klein	september 2000
Investeringsverwachtingen voor 2000 en 2001	André Meurink	juli 2000
Internet in de Industrie 1995-2000	Kees van den Berg Andries Kuipers	juli 2000
Geheimhouding bij bedrijfsstatistieken van het CBS: Geheimhoudingsmodule 2000	Wim Koopman Ab Mulder	juli 2000
Bouwen en bouwmaterialen	Willem Heijnen	juni 2000
De top vijf van de industrie in 1999	Willem Heijnen	mei 2000
Export, groei en winstgevendheid	Robert Goedegebuure	april 2000
Innovatie en provincie	Hans Langenberg	maart 2000
Investeringsverwachtingen industrie 1999 en 2000	André Meurink	februari 2000
De auto-industrie	Willem Heijnen	januari 2000

Gepubliceerde producttabellen

Hieronder staat een overzicht van in de Industriemonitor opgenomen producttabellen (tabellen x.3).

De producttabellen bevatten een systematische opsomming van de meest recente productgegevens per branche. Verkopen in waarden worden per kwartaal gepubliceerd. De verkopen in hoeveelheden worden jaarlijks opgenomen in de Industriemonitor. Omdat bij publicatie van het meest recente kwartaal de voorgaande kwartalen worden geactualiseerd, kunnen deze cijfers afwijken.

Meer informatie over deze producttabellen vindt u op "Statline" in de tabel "Verkopen industrie". U kunt Statline vinden op onze website: <http://www.cbs.nl>.

Het nummer van de Industriemonitor dat hieronder vermeld staat, betreft het meest recente exemplaar waarin de productgegevens over de betreffende verslagperiode zijn opgenomen.

Periode	Waarde / hoeveelheid	Industriemonitor
2001	3 ^e kw	februari 2002
	2 ^e kw	februari 2002
	1 ^e kw	november 2001
2000	jaar	juli 2001
	jaar	februari 2002
	4 ^e kw	augustus 2001
	3 ^e kw	februari 2002
	2 ^e kw	februari 2002
	1 ^e kw	november 2001
1999	jaar	juli 2001
	jaar	februari 2002
	4 ^e kw	augustus 2001
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1998	jaar	juli 2000
	jaar	juli 2000
	4 ^e kw	juni 2000
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1997	jaar	juli 1999
	jaar	juli 1999
	4 ^e kw	juni 1999
	3 ^e kw	februari 2001
	2 ^e kw	november 2000
	1 ^e kw	september 2000
1996	jaar	september 1998
	jaar	september 1998
	4 ^e kw	april 1997
	3 ^e kw	februari 2000
	2 ^e kw	november 1996
	1 ^e kw	september 1999

Informatieservice

Het CBS: betrouwbare informatie voor u

De Nederlandse overheid vindt het belangrijk dat u over betrouwbare en onafhankelijke informatie kunt beschikken. Het Centraal Bureau voor de Statistiek zorgt hier al meer dan 100 jaar voor. Het CBS verzamelt, bewerkt en analyseert gegevens over alle aspecten van de Nederlandse samenleving. Hieruit publiceren wij informatie over bijvoorbeeld de Nederlandse economie maar ook over de leefsituatie van de bevolking en over het milieu. Tevens garanderen wij dat individuele gegevens van personen of bedrijven niet zijn af te leiden uit de gepubliceerde cijfers.

Veelzijdige en flexibele dienstverlening

CBS-informatie is voor iedereen toegankelijk. Vooral beleidsmedewerkers, markt- en bedrijfstakanalisten, onderzoekers en studenten maken hier veelvuldig gebruik van. Ook op de CBS-site op internet is veel informatie te vinden. Hier vindt u Statline, de voor het publiek toegankelijke databank van het CBS. Deze is gevuld met actuele cijfers, tijdreeksen etc. Vraagt u informatie bij ons aan dan verstrekken wij die in de vorm die u wenst: per post, fax, e-mail, diskette of bij eenvoudige inlichtingen telefonisch. Alle informatie kan zowel incidenteel als op basis van een abonnement geleverd worden.

Onze informatie is in principe gratis. Dat houdt in dat telefonische inlichtingen gratis worden verstrekt en dat publicaties gratis toegankelijk zijn bij de CBS-bibliotheken in Voorburg en Heerlen en bij vele openbare en universiteitsbibliotheken. Voor het ontvangen van bijvoorbeeld publicaties of diskette betaalt u slechts de kosten van de informatiedrager en het verzenden. Als de door u gewenste informatie niet direct voorhanden is, kan het CBS maatwerk leveren. U betaalt dan de extra arbeidskosten.

De Infoservice

Het CBS beschikt echter over veel meer, en meer gedetailleerde informatie dan er in een publicatie zoals de Industriemonitor wordt opgenomen. Die informatie is op aanvraag verkrijgbaar bij onze Infoservice. Van de onderwerpen die in de Industriemonitor staan zoals de productie, omzet, prijzen, in- en uitvoer en de conjunctuurtest zijn meer gedetailleerde gegevens beschikbaar voor specifieke branches en bedrijfstakken zoals de zuivelindustrie en de landbouwmachine-industrie. Kortom: voor alles wat u wilt weten over de industrie kunt u bij deze dienst terecht.

Alfabetische begrippenlijst

Bedrijfsinvesteringen in vaste activa

Tot de investeringen in vaste activa worden gerekend de goederen die worden aangeschaft (of in eigen beheer zijn voortgebracht) met het doel ze als kapitaalgoed in het productieproces aan te wenden. In het algemeen gaat het om goederen met een levensduur van meer dan een jaar – bijvoorbeeld gebouwen, machines en vervoermiddelen. De toevoeging 'bruto' geeft aan dat de investeringen zowel de vervangings- als uitbreidingsinvesteringen omvatten. Het gaat hier om volumeontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijsmutaties.

Bruto Binnenlands Product (BBP)

Het BBP is de som van de in het binnenland gevormde toegevoegde waarde inclusief de afschrijvingen. Deze indicator wordt veel gebruikt om de economische groei weer te geven. Bij het samenstellen van deze indicator gebruiken wij gegevens over zowel de productie als de bestedingen. Voor totaal Nederland is alleen de volume-ontwikkeling opgenomen, dat wil zeggen voor prijsontwikkelingen.

BBP (mp)

Bruto Binnenlands Product tegen marktprijzen. Dit is inclusief het saldo van de indirecte belastingen en de prijsverlagende subsidies.

BBP (bp)

Bruto Binnenlands Product tegen basisprijzen. Dit is exclusief het saldo van productgebonden indirecte belastingen en de productgebonden prijsverlagende subsidies.

Bruto Toegevoegde Waarde

De bruto toegevoegde waarde is gedefinieerd als de waarde van de productie minus de waarde van het verbruik (inclusief afschrijvingen); het gaat hier om de waarde die wordt toegevoegd aan de goederen (en/of diensten) die in het productieproces worden gebruikt. Tot het verbruik behoren niet de diensten van de ingezette arbeid en kapitaal.

CBS-Koersindex

De CBS-Koersindex geeft de ontwikkeling weer van het gemiddelde koersniveau van gewone aandelen. De index wordt eenmaal per dag berekend op basis van de slotkoersen. In deze berekening worden alle op de beurs genoteerde Nederlandse gewone aandelen betrokken met uitzondering van aandelen van vastgoedfondsen, beleggings- en houdstermaatschappijen. Bij de berekening wordt wel gecorrigeerd voor kapitaalmutaties (bijvoorbeeld emissies), maar niet voor dividenduitkeringen. Het maandcijfer is het rekenkundig gemiddelde van de dagcijfers.

Conjunctuurtest

Elke maand houdt het CBS onder circa 1 700 ondernemingen uit de industrie een conjunctuurenquête. Deze enquête –de Conjunctuurtest– heeft tot doel binnen vier weken na een verslagmaand actuele informatie te verschaffen over de economische ontwikkelingen in de bedrijfstak industrie en de daaronder vallende bedrijfsklassen en -groepen. Het gaat daarbij met name om de richting waarin een aantal conjunctuurindicatoren zoals bedrijvigheid, orderontvangst, voorraden, orderpositie etc. zich van maand op maand ontwikkelt. Met het oog hierop zijn de vragen eenvoudig gehouden. Er wordt niet naar exacte, kwantitatieve gegevens gevraagd. De cijfermatige presentatie van de resultaten over de vragen met

een driedelige antwoordstructuur vindt plaats in de vorm van saldering van de positieve (gestegen; groot) en negatieve (gedaald; klein) antwoorden (in %). De saldi geven informatie over de richting waarin de variabelen zich hebben ontwikkeld. Bij de ontwikkelingsvragen geeft het saldo op zich al direct de richting aan. Bij de beoordelingsvragen, die een momentopname weergeven, is daartoe vergelijking met het saldo van de voorafgaande maand nodig. De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 10 werknemers.

Variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Bedrijvigheid t.o.v. de vorige maand

Het niveau van de productie is, vergeleken met de vorige maand (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toegenomen / vrijwel gelijk gebleven / afgenomen.

Beoordeling orderontvangst

De totale orderontvangst¹ in de afgelopen maand beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling orderpositie

De orderportefeuille¹ beoordelen wij, gelet op de tijd van het jaar, als: groot / normaal / klein.

Beoordeling productiecapaciteit

De huidige productiecapaciteit achten wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Beoordeling voorraden gereed product

Onze voorraden eindproduct beoordelen wij, gelet op de te verwachten afzetontwikkeling, als (te): groot / normaal / klein.

Bezettingsgraad

De bezettingsgraad² van de beschikbare productie-installaties bedroeg in de verslagmaand ca.%

Concurrentiepositie t.o.v. kw t-1

De concurrentiepositie³ van ons bedrijf is in de afgelopen 3 maanden op de markt: verbeterd / vrijwel gelijk gebleven / verslechterd.

Vervolg van variabele in de tabel in de Industriemonitor met daaronder de vraagstelling op het enquêteformulier van de Conjunctuurtest.

Orderontvangst t.o.v. de vorige maand

De waarde van de orderontvangst¹ is vergeleken met de vorige maand uit het buitenland / uit het binnenland / in totaal: toegenomen / vrijwel gelijk gebleven / afgenomen.

Orderpositie

Onze totale orderportefeuille⁴ vertegenwoordigt, bij normale werktijden, aan maanden werk ca.. mnd.

¹ Indien u uitsluitend levert uit voorraad en de orderportefeuille is vrijwel nihil, dan kunt u voor 'orderontvangst' lezen 'omzet / verkopen'. Bij de beoordelingsvragen over de orderportefeuille geeft u vervolgens een oordeel over de huidige afzetontwikkeling van het bedrijf (gunstig = groot; ongunstig = klein).

² Bij incidentele toepassing van een meerploegenstelsel of overwerk, kan de bezettingsgraad meer dan 100% bedragen. Groot onderhoud kan tot een verlaging van de bezettingsgraad leiden.

³ De verhouding van de afzetprijs en / of kwaliteit van uw producten met die van andere aanbieders op de markt.

Productiebelemmeringen

Onze productie ondervindt thans: a) geen belemmeringen, b) wel belemmeringen als gevolg van onvoldoende vraag / tekort aan arbeidskrachten / te geringe capaciteit van de productie-installaties / andere oorzaken, nl.

Verwachting bedrijvigheid

Vergeleken met de afgelopen maand zal het gemiddelde productieniveau in de komende 3 maanden (de invloed van feest- en vakantiedagen buiten beschouwing gelaten): toenemen / gelijk blijven / afnemen.

Verwachting buitenlandse afzet

De buitenlandse afzet zal in het komende kwartaal: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting personeelssterkte

Onze personeelssterkte zal in het komend halfjaar naar verwachting: toenemen / vrijwel gelijk blijven / afnemen.

Verwachting toe- of afname personeelssterkte

Bij toe- of afnemen (van de personeelssterkte) het percentage vermelden: ca. ...%.

Verwachting verkoopprijs

Onze verkoopprijzen zullen in de komende 3 maanden: stijgen / vrijwel gelijk blijven / dalen.

Producentenvertrouwen

Het producentenvertrouwen is een samengestelde stemmingsindicator opgebouwd uit antwoorden op drie vragen van de Conjunctuurtest industrie. Het betreft hier de vragen over de door de ondernemers te verwachten bedrijvigheid in de komende drie maanden, hun oordeel over de orderpositie en hun oordeel over de voorraden gereed product. Om dit in één kengetal naar buiten toe te kunnen brengen en daarnaast het verloop van de ontwikkeling van de industriële productie zo goed mogelijk te benaderen, wordt eerst het verschil tussen het percentage positieve en negatieve antwoorden zowel voor het seizoen als voor de lange termijn trend gecorrigeerd. Over de afgelopen 15 jaar heeft het CBS per vraag het vooruitlopen op de feitelijke ontwikkelingen gemeten. Op basis van deze gegevens worden de recente uitkomsten gewogen. De hieruit berekende uitkomst (producentenvertrouwen) geeft in één kengetal de stemming onder de ondernemers aan.

Consumentenprijsindex

De consumentenprijsindex heeft betrekking op alle goederen en diensten die huishoudens voor consumptie aanschaffen, excl. de verzekerde medische zorg. Zowel dagelijkse boodschappen als aankopen die minder vaak gedaan worden, zoals auto's en wasmachines horen hiertoe. Ook betalingen aan de overheid voor verleende diensten (schoolgelden, secretarieleges) en zogenaamde consumptiegebonden belastingen zijn in de index opgenomen. De voor deze index gevolgde prijzen zijn de contante prijzen, inclusief BTW.

Consumentenvertrouwen

In het Consumentenconjunctuuronderzoek worden aan 1 000 respondenten vijf vragen gesteld over de algemene economische situatie en de eigen financiële situatie. Van iedere vraag wordt het saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal aantal antwoorden bepaald. Het Consumentenvertrouwen wordt uitgedrukt als

het rekenkundig gemiddelde van deze vijf saldi. De minimale waarde is dus -100; de maximale +100.

Economisch klimaat

De ontwikkeling van het economisch klimaat wordt bepaald door twee vragen uit het Consumentenconjunctuur- onderzoek over de algemene economische situatie in Nederland.

Koopbereidheid

De ontwikkeling van de koopbereidheid wordt ontleend aan de antwoorden op drie vragen uit het Consumentenconjunctuuronderzoek naar de eigen financiële situatie, waaronder de vraag of de tijd gunstig wordt geacht grote aankopen te doen.

Energieverbruik

De som van aanvoer, winning en voorraadonttrekking, minus de afleveringen van energiedragers. Onder PJ (petajoule = 10^{15} joule) wordt een energiehoeveelheid verstaan die overeenkomt met 31,6 miljoen m³ aardgas.

Faillissementen

Het gaat bij de reeks Faillissementen om alle uitgesproken faillissementen, zowel van natuurlijke als van rechtspersonen. De cijfers worden niet gecorrigeerd voor faillietverklaringen die later ten gevolge van verzet, hoger beroep of cassatie worden vernietigd.

Geregistreerde werklozen

Onder de geregistreerde werklozen worden de bij een arbeidsbureau ingeschreven personen verstaan van 15-64 jaar die niet meer dan twaalf uur per week werken, twaalf uur of meer willen werken en daarvoor beschikbaar zijn. Er is niet gecorrigeerd voor seizoensinvloeden.

Gezinsconsumptie

De reeksen van de gezinsconsumptie geven de bestedingen weer van gezinnen. Dit is inclusief de aankopen van buitenlandse toeristen in Nederland en exclusief de aankopen van Nederlanders in het buitenland. De bestedingen betreffen aankopen van voedings- en genotmiddelen, duurzame consumptiegoederen en overige goederen en diensten. Het gaat in de Industriemonitor om volume-ontwikkelingen, dus gecorrigeerd voor prijs-mutaties. De maandcijfers van de gezinsconsumptie laten soms grote fluctuaties zien doordat de cijfers niet voor koopdagen en seizoensinvloeden gecorrigeerd zijn. Het is verstandig hier bij de interpretatie van de ontwikkelingen rekening mee te houden.

Invoer van goederen en diensten

De invoer is gewaardeerd tegen cif-prijzen (cost, insurances, freight). Dat wil zeggen inclusief alle vracht- en assurantiepremies die op het vervoer tot het punt van inklaring in Nederland betrekking hebben en exclusief invoerrechten, accijns op invoer en bijzondere verbruiksbelasting op auto's.

Omzet

Omzet betreft de factuurwaarde van de aan derden verkochte zelfvervaardigde of geassembleerde goederen en opbrengsten van diensten (exclusief: BTW, aan afnemers in rekening gebrachte accijnzen, verbruiksbelastingen, BPM op auto's en statiegelden). De gegevens worden verzameld bij bedrijven met minstens 20 werknemers.

⁴ Orderportefeuille excl. Het reeds gerealiseerde deel aan onderhanden werk; incl. eventueel werk verbonden aan het op peil brengen van voorraden.

Producentenprijzen industrie

De Statistiek producentenprijzen meet de prijzen die de producent of de importeur in rekening brengt aan de afnemers. De gevolgde prijzen zijn de gemiddelde maandprijzen exclusief BTW, af-fabriek, van de afgezette goederen. Voor de importprijzen is gebruik gemaakt van prijzen op cif-basis (cost, insurance, freight).

Productie-index

De productie-index geeft de volume-ontwikkeling van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen weer. De cijfers zijn voor prijsinvloeden gecorrigeerd. Tevens vindt er een correctie plaats voor het aantal werkdagen in de betreffende maand. De cijfers betreffen dus de ontwikkeling van de gemiddelde dagproductie. Er wordt rekening gehouden met continuïditen. Voor de maandelijkse productie-ontwikkelingen zijn ook seizoengecorrigeerde gegevens beschikbaar.

Uitvoer van goederen en diensten

De uitvoer van goederen is gewaardeerd tegen fob-prijzen (free-on-board). Dit is de waarde af-producent, vermeerderd met de handels- en vervoersmarges tot aan de Nederlandse grens. Onder de export zijn de goederen opgenomen die uit het Nederlandse vrije verkeer worden gebracht. Goederen die aan het buitenland zijn verkocht, maar nog niet geleverd, zijn niet als export beschouwd.

Vacatures

Vacatures zijn arbeidsplaatsen waarvoor personeel wordt gezocht dat op korte termijn kan worden geplaatst. Tot en met het derde kwartaal van 1993 is het door het CBS gepubliceerde aantal vacatures van geheel Nederland exclusief die bij de overheid, het onderwijs, sociale werkplaatsen, uitzendbureaus en uitleenbedrijven. Vanaf het vierde kwartaal 1993 zijn alleen de vacatures bij de overheid en het onderwijs nog uitgesloten. Bij het aantal vervulde vacatures worden de vervallen vacatures meegerekend.

Werkdagen

Aantal dagen in de maand verminderd met zaterdagen en zondagen alsmede algemeen erkende feestdagen.

Standaard bedrijfsindeling

In vrijwel alle economische statistieken van het CBS worden de gegevens geordend naar economische activiteit. Dit gebeurt op basis van de standaard bedrijfsindeling. De industrie is onderverdeeld in verschillende bedrijfsklassen. De totale industrie omvat SBI 15 tot en met 37. Hieronder staan de bedrijfsklassen genoemd behorend bij de verschillende branches zoals ze gegroepeerd zijn in de Industriemonitor.

<i>SBI</i>	<i>Rubriek in Industriemonitor</i>
	<i>Voedings- en genotmiddelenindustrie</i>
15	Voedingsmiddelen- en drankenindustrie
16	Tabakverwerkende industrie
	<i>Textiel-, kleding- en lederindustrie</i>
17	Textielindustrie
18	Kleding- en bontindustrie
19	Leer-, lederwaren- en schoenindustrie (excl. kleding)
	<i>Papier- en grafische industrie</i>
21	Papier(waren)- en karton(waren)industrie
22	Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie van opgenomen media
	<i>Aardolie-, chemische-, rubber- en kunststofverwerkende industrie</i>
23	Aardolie-, steenkoolverwerkende industrie
24	Chemische industrie
25	Rubber- en kunststofverwerkende industrie
	<i>Metaal- elektrotechnische en transportmiddelenindustrie</i>
27	Basismetalaalindustrie
28	Metaalproductenindustrie
29	Machine- en apparatenindustrie
30	Kantoormachine- en computerindustrie
31	Elektrische machines en apparatenindustrie
32	Audio-, video- en telecommunicatie- apparatenindustrie
33	Overige machines en apparatenindustrie (incl. medische apparatuur)
34	Industrie van auto's, aanhangwagens en opleggers
35	Overige transportmiddelenindustrie
	<i>Hout-, bouwmaterialen en overige industrie</i>
20	Hout-, kurk-, rietwarenindustrie (excl. meubels)
26	Glas-, aardewerk-, cement-, kalkindustrie
36	Meubel- en overige industrie

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

Jaarlijks, 588 blz., € 25,-.

ISSN 0924-2686. Kengetal: A-26.

Statistisch bulletin

Het Statistisch bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

Wekelijks, ca. 10 blz. € 70,50 per jaar.

ISSN 0166-9680.

INDEX

Het CBS-magazine met een geheel eigen vormgeving. INDEX geeft vanuit de statistische optiek een brede kijk op de vele economische en sociale aspecten van de samenleving. Veel themanummers met daarnaast een aantal gevarieerde onderwerpen.

Jaarlijks 10 nummers, ca. 32 blz., € 90,00 per jaar.

ISSN 1380-7447. Kengetal: A-152.

De Nederlandse Economie

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare een breed en samenhangend overzicht te geven van de economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde.

Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

Jaarlijks, 212 blz., € 12,93.

ISSN 1386 – 1042. Kengetal: P-19.

Kennis en economie 2001

Kennis wordt tegenwoordig als de vierde productiefactor gezien naast de traditionele factoren: land, arbeid en kapitaal. In de publicatie *Kennis en economie 2001* staan de uitkomsten van de R&D-enquête over 1999 centraal. Naast de vergelijking met Nederlandse gegevens van voorgaande jaren, worden de uitkomsten ook in een internationaal perspectief geplaatst: de cijfers van andere landen binnen de EU en de OESO worden hier ook gepresenteerd.

Jaarlijks, 200 blz., € 28,50.

ISBN 903572955 2. Kengetal: K-300

De digitale economie 2001

Deze nieuwe CBS-publicatie beschrijft de omvang en groei van de binnenlandse ICT-sector. Het gebruik van internet door huishoudens. De activiteiten door het Nederlandse bedrijfsleven op internet en andere elektronische netwerken. Daarnaast worden genoemde ontwikkelingen in Nederland vergeleken met die in de ons omringende landen.

Jaarlijks, 186 blz., € 14,75. Kengetal: P-34.

ISSN 1568-2773.

Nationale Rekeningen

Deze publicatie geeft een compleet overzicht van de stand en de ontwikkeling van onze economie. Bevat gedetailleerde gegevens over de bedrijfstakken, over groepen producten en over ondernemingen, huishoudens en overheid.

Jaarlijks, 248 blz. € 38,57. Kengetal: P-2.

ISSN 0168-3489

De Nederlandse conjunctuur

Met de in 2000 opgestarte publicatie *De Nederlandse conjunctuur* wordt op basis van de vele CBS-conjunctuurgegevens een gedetailleerd, samenhangend overzicht gegeven van de recente ontwikkelingen in de Nederlandse economie. De samenhang wordt onder andere bereikt door het gebruik van de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen, die een systematische beschrijving van de economie geven.

Kwartaal, € 34,- per jaar.

ISSN 1566-3191. Kengetal: P-104

Maandstatistieken

Het CBS publiceert naast de Industriemonitor nog een aantal andere maandelijks periodieken. Enkele zijn:

Sociaal-Economische Maandstatistiek

Maandelijks, ca. 80 blz., € 109,50 per jaar.

ISSN 0168-549X. Kengetal: V-4.

Maandstatistiek van de Prijzen

Maandelijks, ca. 115 blz., € 109,50 per jaar.

ISSN 0166-9486. Kengetal: U-2.

Financiële Maandstatistiek

Maandelijks, ca. 50 blz., € 92,50 per jaar.

ISSN 1381-6780, Kengetal: O-1.

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

De CBS-website is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

StatLine

StatLine is de gratis elektronische centrale databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie in de vorm van tabellen, teksten en grafieken. Alle resultaten kunt u bekijken, printen of exporteren. StatLine bevat tevens tijdreeksen over vele maatschappelijke en economische onderwerpen, over de regio en de conjunctuur. U kunt StatLine vinden op onze website: <http://www.cbs.nl/> of direct via: <http://StatLine.cbs.nl/>

StatLine op cd-rom

StatLine is tegen geringe kosten ook op cd-rom te bestellen. U kunt StatLine dan op een intranetomgeving plaatsen of gebruiken op een computer zonder internetverbinding.

10 keer per jaar. € 85,50 per jaar, € 10,50 per exemplaar.

Kengetal: A159cd.

De publicaties van het CBS kunnen besteld worden bij de bestelservice van het CBS te Heerlen, tel. (045) 570 70 70, fax (045) 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl of via de boekhandel.

Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen bij de bibliotheek van ons Bureau in beide vestigingen. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.